

GÖKSUN ERİCEK PROF. DR. MEHMET SAĞLAM ÇPAL.

Haziran 2018 Mesleki Çalışma Dönemi Makale Sunum Dosyası

**LİSE İNGİLİZCE DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN
ÖĞRETİM PROGRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN
İNCELENMESİ**

KADİR DEMİRHAN

Milli Eğitim Dergisi Sayı:216 Syf:135-163

LİSE İNGİLİZCE DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİM PROGRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ*

Fevzi DURSUN**
Sevgi BEKTAŞ BEDİR***
Esra ÖNKUZU GÜLCÜ****

Öz: Yaşadığımız dünyada insanların kendi dillerini etkili kullanma becerileri yanında küreselleşmeyle beraber diğer ulusların kullandığı yabancı dilleri kullanma becerileri oldukça önemli olarak görülmektedir. Özellikle İngilizce öğrenmeye yönelik toplumumuzda oldukça yüksek düzeyde ilginin olduğu söylenebilir. Ancak eğitim sistemimiz içinde son gelişmelerle ilkokullardan başlayan yabancı dil öğretiminde henüz istenilen başarıyı yakaladığımız söylenemez. Bu bakımdan öğretmenlerin özellikle öğretim programlarıyla ilgili görüş ve önerilerinden yola çıkarak genel durumu ortaya koymak oldukça önemlidir. Öğretmenlerin uygulanmakta olan İngilizce öğretim programlarına ilişkin görüşlerini belirlemek bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Tokat ili merkez ilçe ve Zile ilçesinde görüşme yapmaya gönüllü olan 13 İngilizce öğretmeni oluşturmuştur. Öğretmenler belirlenirken nitel araştırmalarda kullanılan amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre İngilizce öğretmenleri kazanım dağılımlarının normal olduğunu ama özellikle de dört farklı becerinin öğretimi konusunda başarılı olamadıklarını, öğretim programını sadece yıllık plan yapma gibi zamanlarda bazen kullandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca ders kitaplarının yetersiz olmasını, ek kaynak aldırmanın yasak olmasını ve gramer ağırlıklı ders işlenip dört temel beceriye (okuma, yazma, konuşma, dinleme) dönük öğretim yapılamamasını ve öğretimin akıllı tahta ile veya geleneksel olarak sürdürülüp kalabalık sınıflar yüzünden farklı etkinliklerin uygulanamamasını sorun olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Öğretim programları, İngilizce öğretmenlerinin görüşleri, İngilizce öğretimi

* Bu çalışma 3. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi (ICCI-2015)-Adana'da sunulan sözlü bildirinin geliştirilmiş halidir.

** Yrd. Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.

*** Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı.

**** Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı.

TEACHERS' VIEWS ON ENGLISH COURSE CURRICULUM*

Fevzi DURSUN**
Sevgi BEKTAŞ BEDİR***
Esra ÖNKUZU GÜLCÜ****

Abstract:

Along with globalization, peoples' ability to use foreign languages used by other nations as well as the ability to use their own languages is regarded extremely important in the world. We can say that there is a great interest in especially learning English in our society. On the other hand, we can not say yet that we have achieved the desired success in foreign language teaching with our education system. From this point of view, we designed such a study to reveal the general situation based on the ideas and suggestions of teachers about curriculum. The purpose of this study is to determine the high school teachers' views about English Curriculum that is implemented. In this study qualitative interviews, one of qualitative research methods, were used. The contributors of this study consist of 13 English language teachers who volunteer to interview in the central district and Zile district of Tokat. In order to determine the participants, maximum variation sampling, which is one of purposeful sampling for qualitative studies, has been used. Semi-structured interview form has been prepared by the researchers as data collection instrument. According to the findings obtained from this study, English teachers state that functions are suitable but they are not successful in teaching the four basic skills (reading, writing, listening, speaking), they implement the educational program only while preparing the yearly plans, and that coursebooks are inefficient. The problems which teachers state are the facts that extra sources are not allowed, and that they usually give courses based on grammar ignoring the four basic skills (reading, writing, listening, speaking), teachers use only smart boards and because of the crowded classrooms different activities can not be applied in English teaching.

Keywords: Curriculum, English Language Teacher's views, English Teaching

* This study was developed from the oral presentation submitted at 3th International Curriculum and Instruction Congress (ICCI-2015) in Adana.

** Assist. Prof. Dr., Gaziosmanpaşa University, Faculty of Education.

*** Teacher, Ministry of National Education.

**** Teacher, Ministry of National Education.

Giriş

Küreselleşmenin sonucu olarak “dünyadaki ülkelerle birlikte ortak hareket etme ve dünyadaki eğilimlere uygun davranma zorunluluğu” ortaya çıkmıştır (Dağlı, 2007). Tezcan (2002) dünyadaki eğilimlere uygun davranma konusunda; ülkeler arasında eğitimin ortaklaşa özellikler taşıması gerektiğini ifade etmiş ve örnek olarak da üniversiteler arasındaki öğrenci değişimlerini vermiştir. Avrupa Birliği’ne bağlı ülkelerdeki üniversiteler, öğrencilerin öğrenimlerine ara vermeden istedikleri üniversitelerden dersler alabilmelerini mümkün kılacak şekilde yapılanmaktadır.

İnsan ve toplumların yeryüzünde olup bitenlerden giderek daha çok haberdar olmaları, birbirlerinin deneyimlerinden etkilenmeleri, bunları paylaşmaları ile ortaya çıkan Küreselleşme giderek önem kazanmaktadır (Balay, 2004). Bilgi çağında, küreselleşmeye bağlı olarak kültürlerarası iletişim büyük bir önem kazanmış ve kültürlerarası etkili bir iletişim kurabilmek için iletişim becerilerinin geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Günümüzde eğitim programlarında, anadili etkili kullanma becerisi ile birlikte en azından bir yabancı dili kullanma becerisi kazandıracak eğitim amaçlarına yer verilmesi gereği ortaya çıkmıştır (Özkan, 2009).

Bilişim ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen hızlı gelişmeler ile birlikte eğitim, bilim ve kültür bir yandan metalaşırken, diğer yandan da uluslararası etkilere açık hale gelmiştir. Yaşadığımız bu ilişkiler ve hızlı değişim, dönüşümler ortak bir bildirim aracı olarak yabancı dil veya diller bilme ihtiyacını da beraberinde getirmektedir. Küreselleşme, enformasyon ve hızlı toplumsal değişmelere bağlı olarak gelişen bilgi ve teknolojilerin eğitim üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir. Bu etkenlerin yanı sıra eğitim programlarının hızlı değişim ve gelişim göstermesi gerekmektedir. Bilgi çağında eğitimin görevini etkili bir şekilde yerine getirebilmesi, ulusal ve uluslararası boyutta değer kazanabilmesi uygulanmakta olan eğitim programlarıyla doğru orantılı olacaktır (Özkan, 2009).

Yabancı dil öğrenimine olan ihtiyaç, toplumlar arası ilişkilerin yoğunlaşmasıyla ve kitle iletişim araçlarının gelişmesine paralel olarak artmaktadır. Aynı zamanda günümüzde çağdaşlığın ölçütlerinden biri de yabancı dil bilme olarak kabul edilmektedir (Doğan, 2008). Giderek küçülen dünyamızda ülkeler arası iletişim, ticaret artması, iletişim teknolojisinin gelişmesi gibi nedenler yabancı dil bilmek çok dilli ve çok kültürlü bir dünyada yaşamının ön koşulu olmakla birlikte, kişisel gelişimi destekleyen bir zorunluluk haline de gelmiştir (Erişkon, 2004; Ekuş ve Babayiğit, 2013).

Bilgi çağına ayak uydurabilecek ve çağın gereksinimlerini karşılayabilecek bir öğretim programı anlayışı ile Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan ortaöğretim İngilizce dersi (9, 10, 11 ve 12. sınıflar) öğretim program’ında son değişiklik 2014 yılında kabul edilerek 2015-2016 öğretim yılından itibaren uygulamaya konması kararlaştırılmıştır.

9.-12. Sınıflar İngilizce programının temel amacı, öğrencileri İngilizceyi etkili, akıcı ve yanlışsız kullanabilmeleri için, motive edici ve eğlenceli bir öğrenme ortamı ile buluşturarak bu amaç idareciler, öğretmenler ve öğrenciler arasındaki işbirliğine bağlıdır (MEB, 2014). Yeni 9.-12. sınıflar ders programında Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı seviyeleri (COE, 2011) lise öğrencilerinin İngilizce öğrenmede belirli ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla adapte edilmiştir. Bu programla öğrencilerin lise düzeyi İngilizce dersine Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı A1 seviyesinin gözden geçirilmesi ile başlanıp, aşamalı olarak A2-B2 seviyelerine ilerlenmesi amaçlanmıştır (MEB, 2014).

Özetle, İngilizce programındaki eğitim etkinliklerinin temel amacı öğrencilerin hedef dilde iletişim kurabilmeleri için zemin hazırlamaktır. Öğretmenlerin sınıf içi uygulamaları farklılıklar gösterebilir; fakat İngilizce öğretim programı eğitim durumları açısından dilin alt becerilerinden biri olan dilbilgisi öğretiminden ziyade, dilin dört temel becerisi olan konuşma, dinleme, okuma, yazma becerilerinin edinilmesine yöneliktir. Yine programda öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin aktif olarak rol almasını, hedef dilin temel becerilerini geliştirerek günlük hayatta kullanıp, dili bir iletişim aracı olarak benimsemesini vurgulamıştır (Demir ve Yavuz, 2014).

Farklı araştırma bulguları (Bağçeci, 2004; Büyükduman, 2005; Çelebi, 2006; Güneş, 2011; Hamamcı, 2013; Şahin, 2009; Demirtaş ve Erdem, 2015) hem eğitim ortamlarından, hem yöntemlerden, öğrenci tutumundan, ders kitabı program uyumsuzluğu ve öğretmenden kaynaklı sorunlar nedeniyle yabancı dil öğretimi ile istenilen sonuca ulaşamadığı ve ülkemizde yabancı dil öğretiminin etkili olmadığını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda bu araştırma ile programın uygulayıcıları olan öğretmenlerin görüşlerine başvurulması ve öğretim programlarını uygularken karşılaştıkları sorunların ilk elden betimlenmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem

Bu çalışma, öğretmenlerin öğretim programlarını uygularken karşılaştıkları sorunların ortaya konması amacıyla, nitel araştırma yaklaşımına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların, olayların doğal ortamda gerçekçi ve birbirini tamamlayan bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma türü olarak, kuram oluşturma anlayışını temel almakta ve sosyal olguları bağlı olduğu çevre içerisinde araştırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bu çalışmada da, durum çalışması (case study) yöntemi kullanılmıştır. Nitel durum çalışmasının en temel bir durumun derinliğine araştırılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği ile sürdürülmüştür. Görüşmeler ile deneyimler, tutumlar, düşünceler, gibi gözlenemeyenler anlaşılmaya çalışılır. Bu süreçte sorulan sorulara karşı tarafın rahat, dürüst ve doğru şekilde tepkide bulunmasını sağlamak görüşmecinin temel görevidir. Yıldırım ve Şim-

şek'e (2008) göre bireylerin görüşlerini, deneyimlerini ve duygularını ortaya çıkarma yönünden oldukça güçlü olması ve iletişimin en yaygın olan konuşmayı temel alması görüşme tekniğinin artısidir. Bu araştırmada kullanılan süreçte; görüşme formunun hazırlanması, uzman görüşünün alınması, deneme uygulaması, görüşmelerin yapılması, görüşmelerin Word ortamında yazılması, analizlerin yapılması ve yorumlama ve raporlaştırma işlemleri sırasıyla yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmının çalışma grubunu Tokat ili merkez ilçe ve Zile ilçesinde görüşme yapmaya gönüllü olan 13 İngilizce öğretmenini oluşturmuştur. Görüşme süreleri ortalama yirmi dakikadır. Öğretmenler belirlenirken nitel araştırmalarda kullanılan amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Bu örneklem ile üzerinde çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmak hedeflenmektedir (farklı kurumdan mezun, farklı kıdeme sahip, farklı okulda çalışma vb. gibi). Bu tür örneklem oluşturmadaki amaç; çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi ortak veya paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Liselerde görev yapan İngilizce öğretmenleriyle ilk görüşmeler sonunda gönüllü olan öğretmenlerden gerekli randevular alınarak öğretmenlerin en uygun zamanında görüşmelerin yapılmasına dikkat edilmiştir. Görüşme sırasında görüşülen öğretmenlerin konuya odaklanması ve daha iyi görüş belirtebilmesi için formda olmayan bazı ek sorular duruma göre görüşme sırasında görüşmecilere yöneltilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yapılan görüşmeler, ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Görüşmeciler görüşülen öğretmenlerin aynı konular üzerinde benzer ve aynı fikirleri tekrar ifadeye etmeye başladıklarında görüşmeler kesilmiştir. Yine tüm görüşmeciler ile görüşülürken ilave notlar tutulmuştur. Görüşme kayıtları önce Word formatına aktarılarak transkript edilmiş, alınan yazılı notlarla beraber kontrol edilerek ham veri olarak Word formatına dönüştürülmüştür. Bundan sonra görüşme verileri içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırma sürecinde; görüşme formunun hazırlanması, uzman görüşünün alınması, deneme uygulaması, görüşmelerin yapılması, görüşmelerin Word ortamında yazılması, analizlerin yapılması ve yorumlama ve raporlaştırmalar sırasıyla yapılmıştır.

Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu literatür ve benzer araştırmalar incelenerek taslak şekilde oluşturulmuştur. Daha sonra alanında uzman (ikisi öğretim programları ve öğretim alanından, ikisi yabancı dil öğretimi alanından) dört akademisyenden uzman görüşü alınmıştır. Uzmanlardan gelen öneriler doğrultusunda yarı yapılandırılmış gö-

rüşme formuna son şekli verilmiştir. Daha sonra ön deneme amacıyla görüşme formu beş sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Yapılan ön deneme görüşmesinden sonra görülen aksaklıklar dikkate alınarak 7 ana soru ve ilave sorularından oluşan görüşme formuna son şekli verilmiştir. Görüşme formu ek-1’de sunulmaktadır.

Verilerin Analizi

Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yapılan görüşmeler, ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Öğretmenlere görüşme verilerinin araştırma dışında kullanılmayacağı ve kişisel bilgilerin hiçbir şekilde kullanılmayacağı açıklanmıştır. Yine tüm görüşmeciler ile görüşülürken ilave notlar tutulmuştur. Görüşme kayıtları önce Word formatına aktarılarak transkript edilmiş, alınan yazılı notlarla beraber kontrol edilerek ham veri olarak Word formatına dönüştürülmüştür. Daha sonra görüşme verileri içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilmek için kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların belirlenmesi esastır.

İçerik analizi temelde birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. Görüşme yoluyla elde edilen verilerin içerik analizinde; verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamaları izlenerek araştırma sürdürülür (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 228). On üç öğretmenle yapılan görüşmelerin ham verileri, süre olarak 4 saat 12 dakika (toplam 252 dakika) tutmuştur.

Ham veri Word formatında Times New Roman-12 punto, tek satır aralığı ile iki yana yaslı–araştırmacının soru cümleleri dahil-normal sayfa düzeninde (alt, üst, sol ve sağ 2,5 cm olmak üzere) 22 sayfa, 11572 sözcükten oluşmaktadır. Maksimum çeşitlilik ve gönüllülük çerçevesinde görüşülen on üç (13) katılımcı için Ö1, Ö2, Ö3.... Ö13 şeklinde kodlar kullanılmıştır. Araştırmanın geçerliğini sağlamak amacıyla Miles ve Huberman (1994) tarafından ortaya konulan sorular temele alınmıştır. Bu doğrultuda iç geçerliği sağlamak için verilerin elde edildiği ortam dikkate alındığında araştırma bulgularının anlamlı olduğu, bulguların kendi içerisinde tutarlı ve anlamlı olduğu, kavramların anlamlı bir bütün oluşturduğu, bulguların farklı veri toplama yöntemleri ve farklı analiz stratejileri kullanılarak teyit edildiği, bulguların katılımcılar tarafından incelendiği ve gerçekçi bulunduğu, bulgulardan yola çıkarak yapılan tahminler ve genellemelerin elde edilen veriler ile tutarlı olduğu görülmüştür. Dış geçerliği sağlamak için ise; araştırma yöntemi, tüm ayrıntıları ile ifade edilmeye çalışılmıştır. Bulguların başka araştırmacılar tarafından kullanılıp test edilebilmesi için gerekli açıklamalar yapılmıştır ve bu araştırma bulgularının benzer şartlarda test edilebileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarında ortaya konulan bulgularla görüşmelerden birebir alıntılar yapılarak ilişkilendirilmiş, farklı görüş ve alternatif açıklamalara yer verilmiş ve araştırmaya ait ham veriler başkaları tarafından incelenebilecek şekilde saklanmıştır. İç güvenilirliği sağlamak için araştırma soruları açık bir biçimde ifade edilmiş araştırma sonuçlarının verilerle uyum içerisinde olmasına bakılmıştır. Veriler araştırma sorularının gerektirdiği biçimde, amaca uygun ve ayrıntılı bir şekilde toplanmaya çalışılmış; verilerin analizinde geçerli olmayan veriler ayıklanmıştır. Le Compte ve Goetz'in (1982; Akt, Yıldırım ve Şimşek, 2008) güvenilirliği arttırmak için yaptıkları diğer öneri ise verilerin analizinde bir başka araştırmacıdan yardım alma ve ulaşılan sonuçları teyit etmedir. İç güvenirliliğin artırılması amacıyla seçkisiz yolla belirlenen iki görüşme formu, araştırmacı ve diğer kodlayıcı (aynı alanda doktora yapmış) öğretim elemanı tarafından bağımsız olarak kodlanmış; analizler arası tutarlılık incelenmiştir. İki kodlayıcı arasındaki iç güvenirliliği hesaplamak için, Miles ve Huberman'ın (1994) (*anlaşma /anlaşma+anlaşmama*) $\times 100$ formülü ile uyuşma katsayısı .76 hesaplanmıştır ve elde edilen sonuç, araştırma için güvenilir kabul edilmiştir.

Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde, liselerde görev yapan on üç İngilizce öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşme formu ve ses kayıt cihazı kullanılarak gerçekleştirilen nitel görüşmelere ait analiz sonuçları verilmiştir. Öğretmen görüşmelerinden elde edilen bilgiler içerik analizi yapılarak elde edilen tema-kodlar dikkate alınarak yorumlanmıştır. Temalar-kodlar incelendiğinde öğretmenlerin genelde öğretim programıyla ilgili kendi görüşlerini aşağıdaki tabloda verilen tema-kodlar çerçevesinde ifade ettikleri belirlenmiştir. Bireysel görüşmelerden elde edilen içerik analizi sonuçlarına göre veriler beş tema etrafında toplanmaktadır. Söz konusu temalar; *öğretim programı, öğretmen gelişimi, öğretim süreci, sorun ve çözümler* ve *değerlendirme* olarak sıralanmaktadır. Bu çalışmadaki analizler tema ve onlarla ilgili kodlar başlığı altında aşağıdaki tabloda olduğu gibi sıralanmış ve yorumlanmıştır.

Tablo 1. Öğretmenlerinin görüşlerinden çıkarılan tema ve kod listesi

Temalar	Kodlar
Öğretim Programı	Öğretim Programı Kapsamı Öğretim Programı Kazanımları Kılavuz Kitaplar Program İçin Öneriler
Öğretmen Gelişimi	Öğretim Programını İnceleme Talim Terbiye Sayfasını Kullanma Hizmet Öncesi Eğitim Hizmet İçi Eğitim Yönetici Desteği
Öğretim Süreci	Ders İşleme Ders Saati-Süre Öğretim Yöntemleri Materyal Kullanımı Dyned Uygulaması
Sorun ve Çözümler	Öğretim Sürecindeki Sorunlar Sorunlara Çözüm Önerileri
Değerlendirme	Değerlendirme Ortak Sınav

A). Öğretim Programı

Öğretim programı teması altında öğretmenlerin görüşleri, öğretim programı kapsamı, öğretim programlarının kazanımları, kılavuz kitaplar ve program için öneriler kodları altında toplanarak analiz edilmiştir.

1-Öğretim programının kapsamı: Görüşme yapılan on üç lise İngilizce öğretmenden on bir tanesi öğretim programlarının kapsam ve içeriği konusunda görüş bildirmiş olup görüş ifadelerine ilişkin örnekler aşağıdadır; **Ö2:** “Yani kapsam olarak şu hani kur seviyesine geçiş var. Biz genelde A1.1’den başlatıyoruz öğrencileri. A1.2’den başlanıyor”, **Ö3:** “A2.2 10. Sınıflara ağır geliyordu. Gramer konularının çoğunluğu A2.2 de toplanmıştı. A1.1 ile A1.2 den iyi 9’lara iyi gidiyor ama kaynak olarak bence kitap kullandığımız için çok fazla etkili olmuyor. Yani İngilizce dersi karşılıklı konuşma gerektiren bir ders... Çocuklarda ilköğretimden konuşma ağırlıklı fazla gelmedikleri için diyalog yapmakta çekiniyorlar ondan kaynaklanıyor. Kelime hazneleri kuvvetli olmadığı için 9’larda da zorlanıyoruz. Sadece elimizdeki kitaplarla yetiniyoruz.”, **Ö4:** “Öğretim programlarının çok yeterli olduğunu düşünmüyorum. Ders konuları, gramer konuları fulan biraz basite gidilmiş kitaplarda”, **Ö5:** “Aslında şöyle genel olarak baktığımızda konuların kapsamı yeterli ama mesela sınıflara dağılımında biraz sıkıntı var. Birden zorlanmalar oluyor. Bir de ders saatleri de azaldığı için yetiştirme konusunda sıkıntılar oluyor”, **Ö6:** “Konular bence 10.11. ve 12. Sınıfta çok, çünkü ders saati 3 ama 9.

sınıfta 6 saat olduğu için rahat rahat işleniyor.11 ve 12. sınıflarda ileri seviye konular olduğu için ders saati az geliyor”, **Ö7:** “Öğretim programı kapsamı genelde seviyelerden oluşuyor bilindiği gibi. Fakat bizim okulumuzda A1, A2, A3 seviyelerinden öteye gidemiyoruz.Çünkü bununla ilgili milli eğitime de çok yazı gönderildi fakat B seviyelerinde hiçbir kitap gelememi maalesef. Çok da fazla ilgileri olduğunu sanmıyorum. Konular ilgilerine hitap etmiyor onların. İsteklerine de çok da fazla cevap vermiyor. Olması gereken kitaplar yok elinizde, normalde B1, B2, B3 seviyeleri olması lazım. Yani program dâhilinde olması gerekiyor kitapların ama sadece A geliyor diğer B’ler gelmiyor, sıkıntı yaşıyoruz”,**Ö8:** “Yani programlar bence öğrencilerin seviyesine çok fazla uygun değil. Zaten şimdi yeni sisteme geçtik kur kur kitapları alıyoruz A1.1 A1.2... 9’dan beri giriyorum derslerine. Hocam artık yeter diyorlar. Çok fazla yenilik yok yani. Gramer dilbilgisi olarak sürekli tekrardayız. 8 yıldır present tense anlatıyorum her sınıfta hiç fark etmeden yani”, **Ö9:** “...konular ders saatine göre çok fazla...”, **Ö10:** “Çocuk karışık şekilde gitmiyor hani belli bir seviyenin eğitimini alıyor daha sonra o seviyedeki kazanımı ne derece alıp almadığını görüp bir üste ya da seviyenin tekrarı şeklinde yapmak güzel şu anda. Ama şu anda öğretim programında sadece şey var hani genel bir çerçeve çizilmiş fakat pratiğe dönük bir şey fazla yok. Tamamen teori halinde. Ama bu son yılda yapılan bu seviyelere ayrılmasının biraz pratik yönünü geliştirdiğini düşünüyorum ben öğretim programının”, **Ö11:** “...Kitapta gramer konuları kaldırılmış. Eskiden gramer bölümleri ayrı olurdu. Hiçbir gramer konusu yok öğrencinin kendisinin çıkarması bekleniyor. Parçanın içinde geçiyor şöyle bir sıkıntı daha var hocam. Parçanın içinde o gramer konusu geçiyor ama bazen öyle parçalarla karşılaşıyorum ki 9.sınıf kitabında ilk ünite de relative clause’lu parçalar var. Yani öğrencinin kendisinin bunu özümsemesi buradan bir şey çıkarması imkansız. Onun dışında dinleme parçaları güzel. Yani dinlemelerin bu kadar sık yapılması güzel. Sadece dinleme metinleri var ve öğrenci aşırı derecede sıkılıyor”, **Ö12:** “Programların yine sarmal eğitimle tekrar üzerine bir programımız var. Ortaöğretim İngilizce “Yes you can” ve “Icebreakers” adlı öğrenci çalışma kitaplarımız var. Açıkçası biraz da kitaplarla birlikte yürüten bir eğitim programı.” ve **Ö13:** “... kazanımların azaltıldığını düşünüyorum. Örneğin 9. Sınıflarda seçip konuşuyorum 9. 10. Sınıflarda yeni sistemde gerçekten kazanımlar azaltılmış bence seviyelerine göre. Benim bulunduğum okulda tam seviyelerine göre,hatta yukarı seviye anlatılabilecek şeyler. Yabancı dil öğretiminde kullanmam gereken işte etkinliktir, listening dinleme aktivitesidir, okuma aktivitesidir hepsini birden veremiyorum her sınıfa. Kısıtlı kalıyor”.Bu örnek ifadelerden de anlaşıldığı gibi öğretim programının kapsamı deyince öğretmen görüşlerinden kapsamın gramer ağırlıklı olduğu, öğrenci seviyesine uygun olmadığı, son yıllarda okuma, yazma, dinleme konuşma gibi dört beceriye dikkat edildiği ancak burada da dinleme metinlerinin öğrenciyi sıkıttığı, yine de sınavların belirleyici olduğu ortaya çıkmaktadır.

2-Öğretim programı kazanımları: Görüşme yapılan on üç lise İngilizce öğretmeninden tümü öğretim programlarının kazanımları hakkında görüş bildirmiş olup görüş ifadelerine ilişkin örnekler aşağıdadır.

Ö1: “... Program konuları ağır hem de şöyle bir şey var mesela kitaplar A1.1, A1.2, A2.1 diye gidiyor, zaten hemen hemen aynı konuların biraz daha genişletilmiş”, **Ö2:** “... eğitim

programında ne varsa kazanım neyse gayet özen gösteriyoruz ama çok detaylı olduğunu düşünmüyorum. Mesela kitap A1.2 kitabı çok zayıf. Bu seneki kitabın adı bile yok. Özgünlükten çok uzak bir kitap. Resimler bile elle çizilmiş orijinal bir şey yok kitapta. Resimler çok yapay, mecbur olduğumuz için işliyoruz”, **Ö3:** “...kazanımlar o kadar şey değil zor değil, aslında yaptırılabilir ama işte sadece öğretmenle olmuyor yani öğrenci çok çabuk unuttuğu için kazanımları tam olarak gerçekleştiremiyoruz. Ama sadece çocuk derste bunu yapmaya çalışıyor, eve gittiğinde tekrar etmiyor. Ders saatlerinde uygulayamıyoruz. Sadece ders saatleriyle o kazanımlar oluşturulamaz”, **Ö4:** “...kazanım olarak gramer konusu falan işte hani onlar var. Tutarlı onlar ama hani yeterli görmüyorum kitabı. Yani sadece kitapla da olacak bir şey değil dil öğretimi. Dediğim gibi görsel bir şeyler lazım hani konuşmaya yönelik. Bazen derste hani konuşma yaptığımız speaking kısımları da var tabii ki yapılıyor”, **Ö5:** “... aslında verilmeye çalışılmış ama buna yeterince zaman yok sanki şimdi konuyu toparlayamadım ama mesela dört beceri diyoruz ya dil öğretiminde kullanılan, hepsine yönelik hani kitaplarda yer vermeye çalışılmış ama yüzeysel çok da işe yarayan fonksiyonlar yok, ... kazanım ve konuların öğretiminde haftalık ders saati yetmiyor. Çoğu aktiviteyi zaten geçiyoruz özellikle yetmiyor en önemli aktivitelerden birisi olmasına rağmen materyaller yok ve kitapların CD’leri gelmiyor, milli eğitimde göndermiyor”, **Ö6:** “... kazanımların öğretim programında verilmesi güzel, dört dil becerisine değinilmiş, dinleme, okuma, konuşma ve yazma hepsi var. Onlara yönelik kazanımlar var. Ama gerçeğe döndüğümüzde bu dört beceriyi sınıfta uygulamak zor oluyor. Materyal bulamıyoruz, bulsak ses düzeni yok, konuşma etkinliklerini yaptırmak kalabalık sınıflarda zor. 35 kişilik sınıfta çocuklar rahat rahat hareket edemiyor. Daha çok bilişselin ilk basamaklarında kalıyoruz”, **Ö8:** “... ünitelerin dağılımları güzel fakat mesela bizim 5 ana kazanımımız var okuma, yazma, dilbilgisi, dinleme gibi bunların dağılımları iyi ama iş bunları uygulayabilmek önemli olan. Uygulayamama sebebimiz yine öğrencilerin seviyesinden ve sınıflar çok kalabalık. 30 kişilik sınıflara giriyorum. Dil sınıfı için bu sayı çok fazla. Bir de öğrenciler çok ilgisiz bizim öğrencilerimiz aşırı derecede ilgisiz”, **Ö9:** “...bizden kazanımları vermemiz isteniyor ama kitapların da bu konuda çok da yeterli olduğunu düşünmüyorum. Yani mesela dinleme metni öğrencinin anlayabileceği seviyeden daha yüksek ya da ilgi çekici değil gibi. Ya da orijinal değil gibi. Yapay kaldığını düşünüyorum. Bu 4 beceriye dönük dinleme, okuma, konuşma ve yazma olarak ayrılması iyi ama işte uygulanamıyor”, **Ö10:** “Kazanımlar konulara göre. Dağılımları da tutarlı aslında onda sıkıntı yok. Fakat İngilizcenin kalıcılığı anlamında ya da öğrenilmesi anlamında bu kazanımların çok da etkili olduğunu ben düşünmüyorum. 9 sınıfın kazanımı 9. Sınıf göre konuyla orantılı. Bilişsel duyuşsal, devinışsel olarak da dağılımlı ama okulların fiziki yapılarına göre ya da öğrencinin seviyesi bunları etkiliyor. Teori olarak tutarlı vocabulary, speaking, listening tarzı konu eşit olarak dağıtılmış konunun durumu da önemli bazı ünitelerde bazı beceriler illa ki ön plana çıkıyor ama genel itibari ile kitaba baktığımız zaman dengeli bir dağılım var”, **Ö11:** “...konular kazanıma gayet paralel ilerliyor. Öncesinde daha genişten alıyor. Listening, speaking de biraz daha daraltıyor. Ve en sonda yazma bölümü ile pratiklik kazandırarak tekrar daraltıyor konuyu”, **Ö12:** “kazanımlar davranışa yönelik. Şu davranış yani şu ortamda şu ifadeyi kullanabiliyor mu şeklinde bir programımız var. Kazanımlar da tamamen neredeyse yazma, konuşma, dinleme üzerine. Şu durumda şu ifadeyi şu davranış kullanabilir mi şeklinde

davranışçı bir kazanım listemiz var. Dört beceri ve bazı gramer konularını da içeren bir şekilde bazı kelime gruplarını da içeren bir şekilde tematik olarak kazanım listesi oluşturulmuş. Yani kapsam sınırlı” ve Ö13: “Hedefler ve kazanımlar, kitaplar orta düzeyde hazırlanmış, hakikaten ilgili olanlar yapıyor bunu. Veya anlatmaya çalışıyor. Kitaptaki kazanımları ve bunları alabilen öğrenciler, bunlar hakikaten azınlıkta. Her sınıfta belki beş, ona varmayan sayıda” bu ifadelerden de anlaşıldığı gibi görüşülen lise İngilizce öğretmenleri kazanım dağılımlarının normal olduğunu ama özellikle dört farklı becerinin öğretimi konusunda yinede başarılı olamadıklarını vurgulamışlardır.

3-Kılavuz kitaplar: Milli Eğitim Bakanlığı öğretim programına bağlı olarak öğretmenlere öğretim sürecinde yardımcı olması amacıyla kılavuz kitaplar hazırlamaktadır. Bu konuda görüşülen 11 lise İngilizce öğretmeni görüş bildirmiştir. Öğretmenlerden kılavuz kitapları kullanıyoruz diyen iki öğretmen; **Ö1:** “Kılavuz kitabı var kullanmıyorum şöyle zaten orda kılavuz kitabında soruların cevapları yazıyor hani yani çok gerek görmüyorum”, **Ö2:** “Kılavuz kitaplarını kullanıyoruz. Yani Milli Eğitim sürekli İngilizce kitaplarını değiştiriyor, ders kitaplarına adapte olamadan başka birisi geliyor başka bir kitapla karşı karşıya kalıyoruz” ve **Ö12:** “... kılavuz kitaplarımız var. Biraz da açıkçası ben deftere kitaptaki konuyu yazıyorum ama ben kitaptan çok daha farklı bir şekilde dersimi yapmaya çalışıyorum çünkü kitapla birlikte biraz monoton sıkıcı hale geliyor ders. Öyle olunca. Programımız var takip ettiğimiz bir kılavuz kitabımız var bunlardan ders defterlerini doldurmak zorundayız oraya bakıyorum açıkçası plana o şekilde bakıyorum ama ders içerisinde biraz da bize kaldığı için iş kapıyı kapattıktan sonra. Biraz da benim için de öğrenci için de rahat olması için dersi daha farklı bir şekilde işliyorum yani” şeklinde görüşlerini ifade etmektedirler.

Ancak pek kullanmadıklarını söyleyenler; **Ö4:** “Kılavuz kitabı var ama güncel mi bilmiyorum. Birkaç senedir aynı kitap veriliyor” ve **Ö5:** “Evet kılavuz kitabım var. Bu yılki kitaplara uygun olarak bir yenilenme yok. Yardımcı kaynak kullanıyoruz ama hani her sınıf ve her seviyede değil birkaç seviyede kullanıyoruz” diye görüş bildirmişlerdir. Buradan anlaşıldığı gibi Milli Eğitim Bakanlığının hazırladığı kılavuz kitaplar temelde planlama ve sınıf ders işleme defterine yazılacak konuyu yazmak gibi asıl amacı olan öğretim sürecinde rehber olarak etkili şekilde kullanıldığını söyleyemiyoruz.

4-Programı için öneriler: Görüşülen 13 lise İngilizce öğretmeninden 12 tanesi öğretim programı konusunda önerilerini dile getiren konularda görüş bildirmiştir. Örnek ifadeler aşağıdadır.

Ö1: “...tabi ki ya 12. Sınıflarda dediğim gibi gramer çok fazla gramer ağırlıklı konular var onlar çıkarılmalı bir de 12’lerin kitabı tamamıyla üniversite sınavında çıkmayacağı için onların daha zevkle işleyeceği bir kitap olmalı, mesela listening bölümü var ama listening materyali yok, mesela mebden indiremiyorum, kitapta listening bölümü var, oradan dinletiyim desem bile bir tane parça veriyorlar parçada ağır gramer konuları var, onları tek tek işlesem 2 saat yetmez”, **Ö2:** “Yani bu konuda dediğim gibi bakanlığın iyi kaynak hangisiyse işte hangi yayın eviye sınırlamaya gitmemesini beklerim yani. İllaki her yazarımız olacak işte Türk öğretmenler

olacak tek bir yaklaşım çok ilkel oluyor ve hiçbir şey öğrenilmiyor yani öğretilmiyor. Çocuklara da kitaptan soruyoruz Hem de işlemek zorunda olduğumuz ilkel hiçbir şey kalmıyor", **Ö3:** "... kaynak olarak farklı kaynak sunulması lazım hani hep konuşmadan şikayetçiyiz ya öğrenciler konuşamıyor diyoruz ama milli eğitim bize konuşmayla ilgili hiç bir şey vermiyor ki. Kitapla konuşma olacaksa şuana kadar çocukların konuşuyor olması lazım değil mi. Bize CD'ler vermeleri lazım oyun içeren içerikler dağıtmaları lazım Kaynak aldirmek yasak. Sunum şeklinde yapmamız gerekiyor ama biz orda sınav yapıyoruz her sınıfta farklı öğretmen duruyor ve biz şeyi yapamıyoruz sonradan kendimiz yapıyoruz", **Ö4:** "Yani belki speaking kısımlarının artırılması gerekiyor. Yani yoksa reading kısımları falan iyi bence hani egzersizler ama yinede yetersiz dediğim gibi sadece kitapla olabilecek bir şey olduğunu düşünmüyorum", **Ö5:** "... şimdigramer dil bilgisi olarak baktığımızda çok ağır konular olmamalı hani öğrenmek isteyen zaten bunu liseden sonra devam ettiriyor üniversitedeki eğitimimizi devam ettiriyor çok ağırlara ele almamız hani kullanımları öğrenmeleri edinmeleri açısından daha faydalı olur yani daha basit konularla yani ileri düzey İngilizceye gerek yok diye düşünüyorum", **Ö6:** "Öğretim programları daha çok dili kullanmaya yönelik hazırlanmalı. Ülkemizde yıllarca İngilizce dersi görülmesine rağmen kimse doğru düzgün İngilizce konuşamıyor. Öğretim programı ve ders kitapları bu açığa göre düzenlenmeli", **Ö7:** "Yani genelde çıkartılmasını istediğim bir konu yok. Fakat neler eklenebilir. Daha çok bu materyalleri milli eğitimden bize gönderebilirler mi bilmiyorum ama biraz daha çocuğun seviyesi ne olursa olsun 9,10,11,12 hiç fark etmez biraz daha görsellik veya oyunlarla ilgili başka bir şey, yani oyun dediğimiz bir telefon oyunundan bahsetmiyoruz. Daha çok materyal açısından mı eksiklikler var", **Ö8:** "Hepsi birbirinin tekrarı olmasın ya yani öğretim programının hepsi birbirinin tekrarı hiçbir yenilik yok ben fazla göremiyorum ya da ben göremiyorum bilemiyorum. Altı yedi yıllık öğretmenim pek bizden görüş falan alındığını görmedim", **Ö9:** "Programları yeterli buluyorum. Milli Eğitim tarafından bazı görüşler isteniyor ama hiçbir zaman uygulandığını görmedim. ... Ama ona rağmen bizim görüşlerimiz pek dikkate alınmamıştı", **Ö10:** "Tabii ki çok büyük bir sorun. Öğretmen için ayrı bir sorun, öğrenci için ayrı bir sorun. Yani öğrenci en azından 3-5 ne öğrenebildiyse 2 de bıraktığı için artık işi bir kere İngilizce eğitimi yarıda kalmış oluyor veya bitmiş oluyor yani. Dersler boş geçiyor gibi oluyor. Her anlamda her iki tarafa da şeyi dokunuyor yani", **Ö11:** "... kazanımlarla ilgili benim 9.sınıflarda hiçbir sıkıntım yok. Yani bunların hepsi A1 seviyesini bitiren bir öğrencinin yapabiliyor olması gereken şeyler. öğrenciyi daha çok konuşturacak daha çok pratik yaptıracak ekstra materyal getirip öğrenciyi heveslendirecek bir ortam yaratamıyoruz maalesef. Bu tür sıkıntılarım var hocam müfredatla ilgili", **Ö12:** "... sistemde bizden görüş alacak bir mekanizma Milli Eğitim Bakanlığı'nda pek yok. Program konusunda yedi senedir öğretmenim bu konuda en ufak bir değerlendirmeye alınmış değilim ben açıkçası. ... artık konular gramerden uzaklaştırılarak sadece beceri üzerine olsa daha iyi olacak diye düşünüyorum ben. Çok fazla hala da yani gramer etkisi var. Şöyle ki bir sözlü sınavı bile yazılı yapmak zorunda kalıyoruz"

Yukarıdaki görüşlerden anlaşıldığı gibi öğretmenler programın gramer ağırlıklı olmaktan çok dört temel beceriyle yönelik öğretim yapılması, özellikle konuşma becerisinin önemli olduğu ve program konusunda Mili Eğitimin öğretmenlere görüşlerini sormadığını ortaya koymuşlardır.

B). Öğretmen Gelişimi Teması

Öğretmen gelişimi teması altında öğretmenlerin görüşleri, öğretim programını inceleme, Talim Terbiye sayfasını kullanma, hizmet öncesi eğitim, hizmet içi eğitim ve yönetici desteği kodları altında toplanarak analiz edilmiştir.

1-Öğretim programını inceleme: Öğretim programını öğretmen olarak elinin altında bulundurup inceleme konusuyla ilgili görüşülen on üç lise İngilizce öğretmeninden on bir tanesi görüş bildirmiş olup bunlardan üç tanesi “*var ama incelemedim*” diye görüşlerini ifade etmişlerdir. İnceledim diyen öğretmenlerin örnek görüşleri ise; **Ö3:**“*Flaşında duruyor işim düşünce bakıyorum*”,**Ö6:** “*Evet mevcut ama programa göre gitmiyorum ...aslına baktığımızda ders kitabı öğretim programına uygun değil, öğrenci seviyelerine uygun değil, öğretim programında belirtilen yöntemlere uygun değil. Bende bunun için yılbaşında seviye tespit sınavı yapıyorum, sonra seviyelerine göre bir kaynak kitap aldırıyorum*”, **Ö7:**“*Evet mevcut. Bunlara sürekli bakıyorum zaten. Onunla yıllık planla öğretim programıyla eşdeğer gitmeye çalışıyorum*” ve **Ö10:** “*Basılı olarak elimde değil ama bilgisayarımda falan mevcut. Ara sıra ya da kendim böyle istediğim zamanlarda bakıyorum. Fakat detaylı inceleminiyorum hani. Bir durum olduğunda ya da öyle bir bilgiye gereksinim duyduğumda daha çok bakıyorum*” şeklinde ifade edilmiştir. Öğretmen görüşlerinden de anlaşıldığı gibi öğretim programını kullananlar veya elinde bulunduranlar diğer bir ifade ile inceleyenlerde sadece yıllık plan yapma gibi zamanlarda bazen kullandıklarını ifade etmişlerdir. Yoksa öğretmenlerin derinlemesine program kapsamı veya kazanımların tür veya basamağına yönelik bir incelemesi veya kullanımı olmadığı anlaşılmaktadır. Bunun yanında öğretim programlarının elde kullanılan ders kitaplarına uymadığını belirten görüşlerde mevcuttur.

2-Talim terbiye sayfasını kullanma: Görüşme yapılan on üç lise İngilizce öğretmeninden on iki tanesi milli eğitim bakanlığı talim terbiye başkanlığının internet sayfasını kullanma konusundaki görüşlerini ifade etmiş. Bunlardan sekiz tanesi “*Yararlanmıyorum, çok nadiren yararlanıyorum*” şeklinde görüş bildirmiştir. Üç öğretmen ise; **Ö7:**“*Evet buna bakıyorum. Yıllık plan için de dediğimiz gibi baktım. Burada da listeningde de çocukların hiçbir şekilde dışarıdan duymamasını istemiyorum işitsel bir şeyler almasını istediğim için kendim okuduğumda oldu ama bunun haricinde tabi bir nativespeaker gibi olmaz. EBA’ya baktığımda da göremedim. Çünkü farklı materyaller var orda videolar vb.*”, **Ö11:** “*De-diğim gibi öğretim programını, müfredatı indirmek için ve dinleme metinlerini indirmek için kullandım. Onun dışında kullandım desem yalan olur*” ve **Ö12:** “*... Sadece sene başındaki yıllık planımızı hazırlıyoruz, bu sene bunlar şunlar var diyoruz artık. Ondan sonra pek programla bir şey yapmıyorsunuz*” buradan da anlaşıldığı gibi görüşülen öğretmenler bu sayfayı genelde kullanmadıklarını kullananların da sadece plan yaparken baktıklarını, ancak gerekli dinleme ve video kaynakları olursa kullanabileceklerini ifade etmişlerdir.

3-Hizmet öncesi eğitim: Görüşme yapılan on üç lise öğretmeninden on iki tanesi öğretim programlarıyla ilgili hizmet öncesinde aldıkları eğitimin sınırlı olduğunu “öğ-

retim programlarıyla ilgili eğitim fakültesinde eğitim derslerinde aldığımız bilgiler ve KPSS sınavına hazırlanırken edindiğimiz bilgilerle sınırlı" ifadesine benzer şekilde görüş bildirmişlerdir.

4-Hizmet içi eğitim: Görüşme yapılan on üç lise öğretmeninden on bir tanesi görüş bildirmiş ve bunlardan altı tanesi böyle bir eğitim almadığını belirtmiştir. Aldıklarını söyleyenlerin örnek ifadeleri aşağıdadır; **Ö2:** "... Öğretme yöntem teknikleriyle ilgili bir seminer vardı bir haftalık ona gitmiş gelmişim, bize orada gösterilen yöntem tekniklerden yok. Kullanılacak şeyler değişti. İlk başta müdür gelir kapıya dayanır gürlüğü patırtı diye", **Ö5:** "Çok da etkili bir seminerdi ama daha çok bu metotlarla ilgili nasıl daha iyi öğretiriz yöntemleri nasıl kullanırız ona yönelik çok faydalı filmlerdi. Ama bunun sadece bir sefer olması kalıcılık sağlamıyor. Yani mesela bir orda gördüğün birçok şeyi birazda uygulama yolunda sıkıntılar olduğu için unuttum açıkçası", **Ö6:** "Öğretmenliğimin 3. yılında güzel bir seminere katılmışım. Bir hafta boyunca sınıfta yapabileceğimiz özellikle dinleme ve konuşma etkinliklerini kapsayan eğlenceli bir seminerdi. Ama orda gösterilen etkinliklerde kalabalık sınıf ortamında ya da lise seviyesinde uygulanabilecek tarzda değildi", **Ö8:** "... bu seminerler falan gidildi ama sadece yöntem teknik açısından, branş üzerine böyle bir eğitim almadım" ve **Ö12:** "Bir hizmet içi kursu vs. yok. Sadece, ders içinde kullanacağımız yöntem metotlarla ilgili hizmet içi eğitimler aldık..." sekiz öğretmen atandıktan sonra seminer veya hizmet içi eğitim aldığını ifade etmiştir. Ancak bunların öğretim yöntem ve teknikleriyle ilgili olduğunu, eğitim faaliyetlerinden memnun olduklarını fakat okul ortamları sınırlılıkları ve uygulamalı yöntemler olduğu için kalabalık sınıflarda bunları uygulama olanağı olmadığını belirtmişlerdir.

5-Yönetici desteği: Görüşme yapılan on üç lise İngilizce öğretmeni yönetici ve millî eğitim yetkilerinin kendilerine destek veya görüşleriyle yardımcı olmalarına ilişkin görüş bildirmişlerdir. Bu öğretmenlerden yedi tanesi destek alamadıklarını; **Ö2:** "Hayır. Kimse ilgilenmiyor", **Ö4:** "Hayır. Yok. Sadece ders kitabına bağlı kalınacağı konusunda görüş belirtiyorlar" ve **Ö5:** "Hayır. Bu konuda hiç ne destek oluyor ne iletişim oluyor. Onların hiç sorduğu yok" bu ifadelerle benzer şekilde görüşlerini açıklamışlardır.

Destek aldığını bildiren beş öğretmenin örnek görüş ifadeleri ise: **Ö8:** "Yani okul yöneticileriyle oluyor toplantılarımız da oluyor sürekli. ... daha çok program üzerine oluyor genelde not üzerinde bilgi alışverişi yapıyoruz, sınıf ortalamaları nasıl falan onun üzerine daha çok. Ama İngilizce öğretim programı hakkında herhangi bir bilgi alışverişi yok. Dersin başarılı başarısız olma durumları daha çok idarecilerimizi ilgilendiriyor...", **Ö11:** "... geçen hafta müfettiş geldi mesela bana dersin çıkışında derste İngilizce çok fazla kullandığımı ve dersi Türkçe anlatmam gerektiğini ifade etti bana. Yani ben onu duyduktan sonra daha Milli eğitim yetkililerinin de İngilizce öğretimi açısından bilgi alışverişi yapabileceğim bir insan olduklarını düşünmüyorum", **Ö12:** "Açıkçası bugün okulumuzda müfettişlerle zümreler ayrı ayrı toplantı yapıyorlar kendi okulumda bilgilendirmeler yapıyorlar. Yani nasıl yapacağımız ne uygulayacağımız hangi metotları kullanacağımız konusunda. Ama önceden böyle bir program hakkında bir bilgi alışverişi olmadı" ve **Ö13:** "Yöneticiler, idareciler gerekli desteği veriyor, işte akıllı

tahtalar olsun veya başka türlü durumlarda desteklerini esirgemiyorlar. Bunu yadsıyamam” şeklindedir. Buradan da anlaşıldığı gibi program konusunda destek denilince öğretmenlerin aklına okul idarecilerinin eğitim ortamında kullanılan teknolojik araç-gereçler ile ilgili konularda yardımcı olmaları, öğrenci başarılarıyla ilgilenmeleri ve müfettişlerin tavsiyeleri geldiği anlaşılmaktadır. Ama direkt olarak okul veya milli eğitim müdürlüklerinden herhangi bir yönetici veya uzmandan öğretim programlarıyla ilgili bir destek alınmadığı belirtilmektedir.

C). Öğretim Süreci Teması

Öğretim süreci teması altında öğretmenlerin görüşleri, ders işleme, ders saati, öğretim yöntemleri, materyal kullanımı ve (Dynamic ve Education-Dinamik ve Eğitim) DYNED uygulaması kodları altında toplanarak analiz edilmiştir.

1-Ders işleme: Görüşme yapılan on üç lise İngilizce öğretmeninden yedi tanesi ders işleme konusuyla ilgili görüş bildirmiş olup görüş ifadelerine ilişkin örnekler aşağıdadır; **Ö1:** “Akıllı tahtamız var, akıllı tahtamızdan yararlanıyoruz, görsel, işitsel, hem öğrenciler duyuyor iyi oluyor, hem öğreniyorlar, akıllı tahtanın çok güzel faydaları var, bunun yanında sınıfımızı bütün materyallerle duvarları bütün materyallerle doldurduk, günlük konuşma kalıplarını soruların hepsini baştanbaşa duvarlarımıza astık, tablolar oluşturduk, her gün görerek, konuşarak, sürekli mesela hemen hemen her hafta girdiğim sınıfta o materyallerle ilgili sözlü yapıyorum. Onu da yarışma şeklinde yapıyorum. Hem öğrenciler zevk alıyorlar hem de öğreniyorlar”, **Ö3:** “Okuma parçalarımız oluyor ama önceden hazırlık yapmaları gerekiyor okuma parçalarına mesela birkaç defa okuyoruz Türkçeye çeviriyoruz, çevirdiğimiz Türkçeden öğrenciler kitaba da bakmadan kendi cümleleriyle özetliyorlar. Sonra da birbirlerine soru soruyorlar, parçaları genellikle bu yöntemle işliyoruz bu da çok etkili oluyor”, **Ö4:** “... dersleri işlerken genelde gramer ağırlıklı gidiliyor.... Fakat görsel olarak çok bir şeyimiz yok. Daha çok gramer ağırlıklı. Öyle olunca da soru cevap şeklinde geçiyor. Okuma parçaları ile okuma yaptırıyoruz”, **Ö10:** “Derslerde bu tabi okulun veya girdiğimiz sınıfların seviyesine göre değişmekle beraber “grammartranslationmethod” illaki biraz oluyor. Dinlemeyi çok az yapabiliyoruz. Konuşma yine karşılıklı hani yeri geliyor öğrenci ağırlıklı yeri geliyor öğretmen ağırlıklı bir şekilde dengeli gidebiliyor”, **Ö11:** “Hem öğrenciyi derse motive ediyor, öğrencinin dikkatini çekiyor, yani bir konuya direkt hadi resimlere bakalım bu resimleri eşleştirelim demektense. Mesela jobs konusu ile ilgili mesleklerle ilgili bir ünite böyle tahtaya yazıyorum önce jobs ve akıllarına gelen her şeyi söylemelerini istiyorum. Kendi söylediklerinin tahtada yazılması, onla ilgili konuşulması öğrenciyi motive ediyor En son öğrencilerin öğrendikleri ile bir şeyler yapabilmesi çok önemli. Yani ben poster yaptırıyorum mesela çok hoşlarına gidiyor. ...o yaptıklarımızı hep duvarlarımıza falan yapıştırıyoruz. Öğrenci daha çok motive oluyor” ve **Ö13:** “Kullandığım şey var mesela akıllı tahta Fatih Eğitim Projesiyle kullanılan akıllı tahtalar var. Ben bunu dinleme yaptırırken mutlaka hiçbir dinlemeyi geçmeden kesinlikle hepsini teker teker yaptırıyorum. Ben mesela videoda bunu yapıyorum ama gramer anlatırken İngilizce anlatmaya çalıştığım zaman öğrenci kalıyor. Burada da kendi ana dilime biraz geçmeyi uygun buluyorum” şeklindeki öğretmen ifadelerinden, öğretmenlerin akıllı tahta ve video gibi

araçlarla sunu yaparak, öğrencilere kalem ve kartonlarla poster uygulaması yaptırarak, duvarlara değişik panolar yaparak ve okuma, konuşma etkinlikleri aslında daha çok gramer ağırlıklı derslerini işlediklerini söyleyebiliriz.

2-Ders saati: Görüşme yapılan on üç lise öğretmeninden on iki tanesi öğretimde kullanılan haftalık ders saatlerinin konuların işlenmesine yetip yetmemesi konusunda görüş bildirmiştir. Örnek ifadeler aşağıdadır.

Ö1: “9., 10., 11. ve 12. sınıfta 6 saat ders var. Anadolu Lisesi 10 larda iyiler ama 11 ve 12 de pek yeterli değil”, **Ö2:** “Yani o işte seviye sınıflarına göre değişiyor. Mesela orada Kız Meslekte birinci dönem A1.1, ikinci dönem A1.2 işliyorduk. Burada sadece A1.2 başlanıyor. Şey var çok zaman kalıyor. Onu da DYNED’le kapatıyoruz. Ders saati A1.2 sisteminde fazla geliyor. Çünkü 6 temadan oluşuyor kitap.6 temayla 2 dönem boyunca bitiyor. Örneğin 10,11,12 de ders saati azalıyor ve konularda zorlaşıyor. Ders saati DYNED olmasa yeter ama DYNED olduğu için yetiştiremediğimiz bazen oluyor”, **Ö5:** “Bence 9. sınıflarda ders saatleri gayet iyi diğer sınıflarda da artırılabilir”, **Ö6:** “Daha öncede bahsettiğim gibi 10, 11 ve 12 de ders saati 3 saat olduğu için yetmiyor, daha çok gramer ağırlıklı ve düz anlatım yöntemiyle gidiyor dersler. Ama 9.sınıfta konular basit ve 6 saat olduğu için diğer etkinliklere zaman kalıyor, **Ö7:** “Ders saati 4 saat ve 6 saat olduğu zaman düzgün bir şekilde ilerliyor. Fakat 2 saatte mutlaka bir geri kalmalar veya çok da fazla yeterince işleyememe konusu oluyor, sorun çıkıyor”, **Ö9:** “Haftalık ders saati yetmiyor çünkü 2 saat. 9. sınıflarda yetiyor 10,11,12 de yetmiyor. Tüm beceriler geliştirilemiyor”, **Ö10:** “Öğrencileri biz zaten seviyelerine göre ayırdığımız için seviyeye uygun bir kitap okutuyoruz yeni yönetmelik çerçevesinde. Sınıfın aldığı ders saati de tabi bunda etken konu yetiştirmede sıkıntı olmuyor. Ek çalışma yapacak kadar da süre oluyor fazla olmasa da. Ama kesinlikle yettiriliyor konu. Sıkıntımız İngilizce eğitiminin temelden düzgün alınmaması”, **Ö11:** “Kesinlikle yetmiyor. Dersler 9 larda 6 saat. 10 larda 4 saat 11 lere 4 saat 12 lere girmiyorum ben. 2 hafta mesela 4 tane kazanım var. Toplamda haftada 6 saat, 12 saat 4 kazanım. Dediğim gibi kitabın doğasından kaynaklanan bir şey öğrenciyi sıktığı oluyor, o yüzden ders saati açısından sıkıntılarım çok büyük” ve **Ö12:** “Yeterli, gayet yeterli kırkar dakikadan. 4 saat dersimiz var. 10, 11, 12 lere dörder saat dersimiz var. Konu ve kapsam için yeterli. Ama çok fazla becerileri geliştirecek kadar bir zaman yok. Sonuçta takip edilmesi gereken bir program var”. Görüş bildiren öğretmenler Anadolu liselerinde öğretim için ders saati süresinin yettiğini ancak diğer meslek liselerinde öğrenci ilgisi ve saat azaldığından ve özellikle 11. sınıftan sonra sınav kaygısı ve ilgilerinin azalması nedeniyle tam istenildiği gibi öğretim yapmaya sürenin yetmediğini belirtmektedirler. Ayrıca yabancı dil öğretimindeki tüm becerilerin etkili olarak öğretilmeye çalışıldığında sürenin kesinlikle yetmediğini belirtmektedirler.

3-Öğretim yöntemleri: Liselerde çalışan İngilizce öğretmenleriyle yapılan görüşmede görüşülen on üç öğretmenden dokuz tanesi öğretim sürecinde kullandıkları öğretim yöntemleriyle ilgili görüşlerini dile getirmişlerdir.

Örnek görüş ifadeleri: **Ö3:** “... genelde soru-cevap olarak kullanıyoruz. “Chaindrill” yapıyoruz, sırayla birbirlerine soruyorlar öyle yapıyoruz. Diyalogların benzerini sınıfta can-

landırmaya çalışıyoruz. Ama öğrenciler çok atak değil, çekingen davrandıkları için olmuyor. Çok güzel bir yöntem ama zaman alıyor, tabii önceden hazırlık yapmazsa zaten şey yapamıyor yani bu ders esnasında hem okuyup hem çevirme ortamı çok zor oluyor Mutlaka ön hazırlık yapması gerekiyor öğrencinin”, **Ö5:** “Genelde öğrencilerin katılımını önemsiyorum. Yani yaparak yaşayarak, öğrenci merkezli olmasına çaba sarf ediyorum. Ama birazda okulumuzun seviyesinin düşük olması sebebinden dolayı bunu çok kullanamıyorum. Daha çok ben aktif oluyorum”, **Ö6:** “... öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesini istiyorum onlara materyal, flaş kart yaptırıyorum. Ama düz anlatım yöntemi de kullanıyorum. İşbirlikli öğrenme yöntemi de kullanıyorum. Konuyu daha iyi anlasınlar diye skeçler, video çekimleri yaptırıyorum. Kitap okutuyorum, okuduğunu anlama etkinliklerine önem veriyorum”, **Ö8:** “... olanaklar ölçüsünde daha doğrusu bu kullanmak isteğim çok fazla teknik var ama. Yöntem teknik derken kitap bazlı gitmek zorundayız yetiştirebilmem için de. Yoksa ben de istiyorum hani böyle çocuklara dramatizasyon yapayım simülasyon yapayım onu yapayım bunu yapayım ama mümkün değil yani”, **Ö9:** “Kitabımızdan kaynaklı geleneksel yöntemleri kullanıyorum ben. Çünkü konuşma, yazma ya da dinleme yani bunları yapmaları çok zor. Hani video. Bunları da ara sıra yapıyorum ama çok da klasiğin dışına çıktığını söyleyemem. Çalışma kağıtları falan da kullanıyorum”, **Ö10:** “Öyle özel bir yöntem ve teknik fazla şey yapmıyoruz genelde geleneksel hale gelmiş yöntemler yani” ve **Ö11:** “Öncelikle kazanıma ya da derse başlamadan önce beyin fırtınası en çok kullandığım taktiklerden biri benim. Drama ve oyunlara bayılıyorlar. Kendi hazırladığım oyunlarım var benim. Hem online oyunlar hem powerpointten falan hazırladığım. Bu oyunları kullandığım zaman öğrencinin de böyle ilgisi artıyor. Kitap sıkıcı geliyor, oyuna ise cıldırıyorlar hocam. Öyle bir rekabet oluşuyor ki derste hiç konuşturamadığımız, hiç derse katamadığımız öğrenci bile bambaşka bir şey oluyor. Oyun çok önemli oyunla öğretmeye çalışıyorum” burada görülen ifadelerden de anlaşıldığı gibi yabancı dil öğretiminde pek farklı öğretim yöntemlerinin kullanılmadığı, genelde sistemde tüm öğretmenlerin kullandığı soru cevap, anlatım ve kitaba dayalı anlatım(sunu) gibi bilinen yöntemleri İngilizce öğretmenlerinin de kullandıkları görülmektedir.

4-Materyal kullanımı: Görüşme yapılan on üç lise İngilizce öğretmeninden tümü materyal kullanımı konusunda görüşlerini ifade etmiş olup görüş ifadelerine ilişkin örnekler aşağıdadır; **Ö1:** “Yarı ders kitabı yarı yarıda akıllı tahta, ders kitabı ne yazık ki akıllı tahtaya uyumlu şey olmadığı için kendimiz indiriyoruz kendi şeylerimizi kitapların hepside yok zaten internette başka ek akıllı tahtaya uyumlu ek bir kitap işliyoruz”, **Ö2:** “Ders kitabını kullanıyoruz. Ara sıra bu Maraton mıydı? Maraton yayınlarından takviye alıyoruz”, **Ö3:** “... normal yardımcı kaynak almamız yasak olduğu için ek bir kaynak kullanmıyorum. Sadece çocuklara önerebiliyorum. ... kendi kaynaklarımdan çoğaltıp ben öğrencilere fotokopi yoluyla yararlandırıyorum kaynak aldırmadım test kitabı da aldırmadım”, **Ö4:** “Şu an tek araç kitap. Ders kitabının yardımcı kitabı olarak Workbook çalışma kitabımız var, onu kullanıyoruz”, **Ö5:** “Araç gereç olarak ders kitabı ön planda oluyor bizim fazla materyalimizde olmadığı için. Akıllı tahtamız zaten yok. Beyaz tahtaya bu yıl geçildi, kara tahtaydı tebeşirdi. Genellikle tahtayı, ders kitaplarını kullanıyoruz. Diğer ikinci kitabı çalışma kitabını yetiştiremiyoruz. Onları ödev olarak veriyorum”, **Ö6:** “Kaynak kitap, bilgisayar, hoparlör, projeksiyon”, **Ö8:** “Bizim akıllı

tahtalarımız var en büyük imkanımız bu. Hani akıllı tahtalarda çok fazla çocuklara izletebileceğimiz ya da kitaplarda daha çok oralara yüklendiği için. Akıllı tahtalarda slayt genelde o tarz videolar, ses kayıtları, müzik, dinleme metinleri o şekilde", **Ö9:** "Kitapları yeterli bulmadığım için ben çalışma kağıtları kullanıyorum. Akıllı tahtayı da çok nadiren kullanıyorum", **Ö10:** "Araç gereç ders kitabı onun haricinde yardımcı kaynaklardan yararlanıyoruz fotokopi şeklinde çoğaltmayla tabi. Onun haricinde projeksiyon okulumuzun fiziki yapısında yok. O yönden yararlanamıyoruz bu tür malzemelerden. Fiziki yetersizlikler var", **Ö11:** "Başta akıllı tahta. Renkli kartonlardır, British council web sitesinden dinleme metinleri indiriyorum", **Ö12:** "... daha çok akıllı tahtada okulumuzda artık yerleştikten sonra ve çalışma kağıtları üzerinden, özellikle öğrencilerin hedef dili rahat bir şekilde görecekları, analiz edecekleri videolar üzerinden derslerimi sürdürüyorum" ve **Ö13:** "... akıllı tahtalarımız var Kesinlikle bunu her ders mutlaka derste akıllı tahtayı açan, mutlaka bir dinleme ile ilgili bir şeyler yapan veya kitabı en azından tahtadan gösterip resimlerle bir şey yapmaya çalışan bir öğretmenim. ... 30-25 kişilik bir sınıfı u düzeninde kesinlikle yapamıyoruz. O yüzden klasik düzen. Farklı etkinlikler yapılmıyor maalesef" gibi ifadelerden de anlaşıldığı gibi materyal olarak en çok tahta, akıllı tahta, ders kitabı kullanıldığını söyleyebiliriz.

5-DYNED uygulaması: Son yıllarda uygulamada olan ancak 2014-2015 eğitim-öğretim yılında kullanımını adeta zorunlu duruma getiren Milli Eğitim Bakanlığı bu uygulamayı etkin kılmaya çalışmaktadır. Görüşme yapılan lise İngilizce öğretmenlerinden 12 tanesi bu konuyla ilgili görüşlerini ifade etmiş olup öğretmenler genelde teknik altyapı olmadığını belirtmişlerdir.

Ö1: "DYNED'i kullanamıyorum. Okulumuzda yeterince bilgisayar yok. Öğrencilerimin çoğu köyden geliyor. Evde kullanma imkânı yok. Bence öğretmene yük", **Ö2:** "Belki şey olsa bütün bilgisayarlar kurulu çalışıyor vaziyette olsa belki etkili olurdu ama 4 bilgisayarda çalışıyor şu anda. Çocuklar bunu evde de kullanamıyorlar o yüzden. Etkili bir yöntem olmuyor. Etkili değil", **Ö3:** "DYNED var işte konuşmayı daha da ilerletsin diye ama o da elimizden geldiğince yapmaya çalışıyoruz ama yeterli olmuyor çünkü bizim mevcutlarımızda 30-31 kişilik sınıflarımız var öğrencileri bilgisayar odasına götürüyoruz. Bilgisayar odasında 15 tane bilgisayarımız var ama hepsi çalışmıyor yani çok eskiler", **Ö4:** "Bence düzgün kullanıldığı zaman etkili bir sistem. Yalnız onun içinde ayrı bir vakit gerekiyor. Bizim öğrencilerimizin evde bilgisayar, internet bulunmadığından dolayı kendi çabalarımızla okul laboratuvarında çalıştırıyoruz. Tabi bu da bizim ders saatimizden gidiyor. Düzgün çalışıldığı zaman iyi bir yöntem olduğunu düşünüyorum", **Ö5:** "Yani DYNED'i ders saati içinde yaptığımızda konuların yetişmesi mümkün değil ama DYNED de tek başına İngilizce öğretmek için çok faydalı bir sistem ama buna ekstra bir saat ya da seçmeli ders gibi zaman ayrılması gerekiyor", **Ö8:** "DYNED ben yapmıyorum. Yani uygulamayı yapmıyorum. Çünkü sadece 4 tane bilgisayarımız var bizim. 30 kişilik sınıfı 4 bilgisayara ayıramıyoruz öyle diyeyim. Zaten ders saatini almıyoruz", **Ö11:** "DYNED'i aktifleştiremedik henüz yani bir türlü oturtamadık teknik bir sürü sıkıntı oldu. Tekrar rapor yaz gönder. Şifreleri aldım öğrencilerden şimdi de bu son haftalar öğrenci bulmak çok zor. Yani kimisine veriyorsunuz kimisine veremiyorsunuz bu sene çok zorlandık DYNED

hakkında. Uygulayamadık.” ve Ö13: “Kullanmıyorum yani DYNED’in kullanımda kulaklık bilgisayar laboratuvarları falan olması gerektiğini söylüyorlar. Çok geniş bir programın olduğunu söylüyorlar ama okulda bilgisayar laboratuvarı yok”.

Yukarıda gördüğümüz örnek birebir öğretmen görüşlerinden anladığımız gibi sadece uygulamayı zorunluluk için yaptıklarını ama bu uygulamayı etkili kullanım için laboratuvar, bilgisayar ve öğrenci kişisel bilgisayar ve zamanın yetersiz olması gibi noktalarda sorun olduğu ifade edilmektedir.

D). Sorun ve Çözümler Teması

Sorun ve çözümler teması altında öğretmenlerin görüşleri, öğretim sürecindeki sorunlar ve sorunlara çözüm önerileri kodları altında toplanarak analiz edilmiştir.

1-Öğretim sürecindeki sorunlar: Görüşmeye katılan on üç öğretmenden on iki tanesi öğretim sürecinde, program ve diğer konularla ilgili yaşadığı sorunlarla ilgili görüş bildirmiş olup örnek görüş ifadeleri aşağıdaki gibidir; **Ö1:** “*Ders kitaplarının yetersizliği, ...çok eksiklikler var sistemin hataları var sınavda çıkmadığı için öğrencinin hiç ilgisi yok, öğrencinin ilgisini çekmek için ben daha çok gramerden çok günlük konuşma ağırlıklı program işliyorum, programdan daha farklı benimki...*”, **Ö2:** “*Kitaplar ve ders saatleri. Yani dil eğer öğretilmek isteniyorsa bakanlığın amacı bize öğretmekse bir kere dersleri okuma, yazma, konuşma, dil bilgisi diye ayırması lazım, incelediğimiz kadarıyla bir programa ya da okuldaki gerçekliğiyle oradaki yazılanlar örtüşmüyor tabi ki. Verilen işte tekstleri, metinleri veya herhangi bir şey sınıfta işlemenin imkânı yok*”, **Ö3:** “*Öğretim programı yazıda çok güzel ama sınıfımızla, kitabımızla uyuşmuyor...kaynak aldırarak yasak olduğu için ders kitaplarının daha iyi hazırlanması gerekir*”, **Ö4:** “*Bence kitap konusunda öğretmenler biraz rahat bırakılmalı gibi geliyor. Zaten Milli Eğitim’in verdiği bir kitap var elimizde hani onun yanında ekstra yardımcı kitaplara da ihtiyaç duyuluyor. Bu konuda kitabı seçmede özgür olsan daha iyi olur*”, **Ö5:** “*...karşılaştığımız sorunlarda temel eksikliği de var mesela çoğu İngilizce öğrenmeden gelmiş mesela köydeki okullardan ya da başka branşlardan bir öğretmen girmiş oluyor*”, **Ö6:** “*... gerçek sınıf ortamında devinissel kazanımları uygulamak zor oluyor. 35 kişilik sınıfta çocuklar rahat rahat hareket edemiyor. Daha çok bilişsel ilk basamaklarında kalıyoruz. Yani program teoride çok iyi, istenilen şeyleri içeriyor. Ama pratiğe döküldüğünde gerçek sınıf ortamına ve kalabalık sınıflara uygulaması zor*”, **Ö7:** “*Dil öğretiminde şu şekilde. Öğrencilerin amacı sadece dersi geçmek yani bunun haricinde öğrenmek için pek de fazla bir şey yaptıklarını düşünmüyorum*”, **Ö8:** “*... tahta ağırlıklı gidiyoruz kitap ağırlıklı gidiyorum ben. Bana öğrenci kalkıp diyor ben ne yapayım bunları sınavda çıkmayacak orda çıkmayacak burada çıkmayacak. Ama deli gibi tahtaya yaz. Akıllı tahtadan aç. Sınavda çıkmayacak bir ders olduğunda ilgileri daha da azalıyor. Hiç ilgileri yok zaten*”, **Ö9:** “*Bence burada uygularken en önemli sorun öğrenci. Hani kitabın çok iyi olmaması hani bunlar hiç sorun değil. Öğretmen bir şekilde öğrencinin seviyesine göre kitabı, kitaptaki konuları bir şekilde halledebiliyor ama öğrencilerdeki seviye farklılıkları. Hani bir öğrenci çok iyi olurken sadece bir öğrenci, diğer işte öğrencilerin büyük bir kısmı çok kötü olabiliyor*”, **Ö10:** “*İngilizcede 4 temel beceriyi biz bir arada bir şekilde vermek zorundayız.*

Aynı anda olmasa bile çeşitli zamanlarda vermek zorundayız. Okulların bu ortamı düzeldikten sonra öğretim programının bence yeniden şekillendirilmesi lazım”, **Ö12:** “Sadece öğrencideki o bakış açısını yıkmak gerek, çünkü motivasyonu varsa, yani çok daha rahat bir ders süreci olabiliyor. Aslında sorun öğretmende, öğretmen olarak öğrencideki motivasyonu sağlayamıyoruz. Hep gramer temelli gidiyor. Günlük hayatta kullanılan bir dil değil. Hem seslendirmeler hem diyalogların kayıtları gerçek hayatta bildiğimiz konuşulan normal İngilizceden çok farklı. Diyaloglar yaşama yakın değil, çok böyle gramer temelli” ve **Ö13:** “İngilizce yabancı dil olarak bir yetenek, dinlemesi okuması yazması hepsi ayrı bir yetenek. Ama okuldaki ders yükü 30 saat oldu mu ve üzerine kurs oldu mu, bunların hepsine ayrı ayrı etkinlik hazırlayıp da bunları öğrenciye vermek, ...yabancı dil öğretimi öyle bir şey ki işte günümüzde işte idareci aslında kapıdan geçerken sessiz bir sınıf bekler. İki sene içinde bu öğrenciye zamanları, tüm gramer konularını, okuma alışkanlığını, parçadan bir şeyler çıkartmaya kadar, analiz etmeye kadar alt taraftan üst kademeye çıkartmak zorunda iki sene içinde. Ve bunu test mantığına dayandırmak zorunda. Yani hocam burada mutlaka dinlemeyi bir kenara atmak zorundasınız, speaking yani konuşmayı bir kenara atmak zorundasınız”. Buradaki görüşlerden de anlaşıldığı gibi öğretmenler ders kitaplarının yetersiz olmasını, ek kaynak aldırmanın yasak olmasını ve gramer ağırlıklı ders işlenip dört temel beceriye (okuma, yazma, konuşma, dinleme) ve öğretimin akıllı tahta veya geleneksel olarak sürdürülüp kalabalık sınıflar yüzünden farklı etkinliklerin uygulanamamasını sorun olarak aktarmaktadırlar.

2-Sorunlara çözüm önerileri: Görüşme yapılan on üç lise İngilizce öğretmeninden beş tanesi karşılaşılan sorunlar konusunda çözüm önerileri konusunda görüşlerini ifade etmiş olup görüş ifadelerine ilişkin örnekler aşağıdadır.

Ö1:“... üniversite sınavında İngilizce çıkmadığı için öğrencilerin öncelik olarak İngilizceye ilgileri çok yok. Bence lisede öğrencilere gramer değil de daha çok konuşmaya yönelik İngilizce verilmesi lazım, ama ne yazık ki program kitapları kesinlikle bunun tam tersi, tamamıyla gramer konuları var, öğrencilerde tabi doğal olarak sınavda çıkmayacak bir şey zorla öğrenmek istemiyorlar”, **Ö4:** “Örneğin mesela bir restorana gittiğin zaman hani ne yapabilirsin kitapta bununla ilgili örnek verilmiş zaten hani o tarz çalışmalar yapıyoruz.. Yani dil öğrenimi zaten konuşma. Konuşması gerekiyor dil öğrenmesi için yoksa hani öğrenilebilecek bir şey değil sadece gramer ile olmaz”, **Ö5:**“Şu anki programda kitaplar anlamsız resimlerle ve etkinliklerle dolu. Dil becerilerine yönelik değil tam olarak. Programın biraz daha ders kitaplarına özenmesini istiyorum” ve **Ö8:** “... Şimdi programı inceledim fakat nasıl diyeyim hepsi birbirinin aynısı çok bir fark yok daha doğrusu. Bir önceki programa baktığımız zaman en son yapılan değişikliklere de bakıldığı zaman çok bir fark yok. Bu öğretim programı öğrencilerin ihtiyaçlarına hitap etmiyor. Her lisede öğrenci seviyeleri farklı. İngilizcenin pratik yönlerini, sınavı yönelikten çok. İngilizceyi sevdirebilecek tarzda. İhtiyacı olacak şeyleri, işlerine yarayacak şeyleri verebilsek daha iyi” ve **Ö13:** “Eğitim ortamları uygun hale getirilmeli, diğer türlü örneğin fiziki koşul olarak sınıflarda şimdi örneğin yabancı dil öğretiminde u düzeni gerekir, kalabalık olmayan öğrenci sayısı, İngilizce öğretiminde başarısızlığın sebepleri çok yönlü. İdare boyutu var idare farklı bir şey bekliyor. Turizm haftası var senden onu yapmanı bekliyor. Öğrenci var karşında yani

böylece duvar çekmiş öğrenciler. Ondan sonra ders yükünün fazla olması. Yani Türkiye'deki İngilizce öğretiminin başarısızlığı sadece şu deyip bu sebep üzerine yıkamayız. Çok değişkeni var bence bu problemin. Başta sınav sistemini değiştirip tekrar revize etmek lazım herhalde. Yabancı dil bölümünde eğer öğrenciler tek bir sınava alınıyorsa yani mecburen sınav sistemine dönüyorsunuz. Burada tabi öğrenci konuşmadan yoksun oluyor, dinlemeden yoksun oluyor. Sadece yaptığı şey biraz yazma, biraz okuma, bu çok etkili oluyor" Bu ifadelerden de anlaşıldığı gibi görüşülen lise İngilizce öğretmenleri sorunların çözümü için konuşmaya yönelik İngilizce eğitiminin olması gerektiğini ve kitapların niteliğinin artırılması gerektiğini ifade etmişler; öğrenci seçme sınavına yönelik İngilizce eğitimi verildiğinde okuma, yazma ve konuşma becerilerinin gelişmediğini, bu sebeple öğrencinin ihtiyacına göre, onun ilgisini çekecek şekilde eğitim verilmesi gerektiği gibi önerilerde bulunmuşlardır.

E). Değerlendirme Teması

Değerlendirme genel teması altında öğretmenlerin görüşleri, değerlendirme ve ortak sınav kodları altında toplanarak analiz edilmiştir.

1-Değerlendirme: Görüşülen on üç öğretmenden beş tanesi değerlendirme konusunda görüşlerini ifade etmişlerdir. Örnek ifadeler aşağıdadır. **Ö3:** "On ikinci sınıflar artık hiç ciddiye almıyorlar yani sınava hazırlandıkları için üniversite sınavında da İngilizce sorulmadığı için çocuklar ciddiye almıyorlar ve biz zorlayarak yapıyoruz bir yerde. Sadece ders saatleriyle o kazanımlar oluşturulamaz, sınava hazırlandıkları için üniversite sınavında da İngilizce sorulmadığı için. Çocuklar ciddiye almıyorlar ve biz zorlayarak yapıyoruz bir yerde", **Ö4:** "...sınavları olduğu için. Üniversite sınavında çıksa tabii ki İngilizceye yani daha ilgi göstereceklerini düşünüyorum. Daha çok üniversite sınavına yöneldiklerinden neyimize yarayacak gibi düşünüyorlar ama üniversiteye gittikten sonra anlıyor tabii", **Ö10:** "On birinci sınıfa gelince de zaten iyice kopmuş oluyorlar. Bir taraftan da sınav stresi ya da sınav heyecanı sınava çalışma zorunluluğu hissettiği için çocuk ister istemez uzak kalıyor. 12. sınıfta da tamamen kopuyor", **Ö12:** "Çünkü sadece üniversite bazlı düşündükleri için dersleri, işime yarar yaramaz şeklinde değerlendirebiliyorlar. Ama tabi her hâlükârda öğrencimizde bilinç oluşturduğumuz zaman bunun üniversitede ve tüm hayatları boyunca çok gerekli bir ders olduğunu, dersten ziyade öğrendikleri şeylere katma değer oluşması açısından dil her zaman gerekli bir beceri", **Ö13:** "Normal YGS ve LYS ler yani İngilizce soru olarak sorulmuyor YGS ve LYS de. Sadece yabancı dil okuyanlar İngilizce öğretmenliği gibi programlara girmek isteyenler, yabancı dil çıkışlılar giriyor, öğrenci üniversiteye girmek istiyor". Burada öğretmenlerin ifade ettiği görüşlerden de anlaşıldığı gibi lise öğrencilerinin özellikle on birinci sınıftan sonra üniversite sınavlarına hazırlandıkları için İngilizce dersine gereken önemi vermedikleri anlaşılmaktadır.

2-Ortak sınav: Görüşme yapılan on üç lise İngilizce öğretmeninden on bir tanesi ortak sınav konusuyla ilgili görüş bildirmiş olup görüş ifadelerine örnekler aşağıdadır; **Ö1:** "Ortak sınavlar öğretim programını yetiştirmeye engel oluyor", **Ö2:** "Ortak sınavlar hem zamanımızı alıyor hem de strese sokuyor bizi. Yıllık planımızı yetiştiremiyoruz", **Ö3:**

“Ortak sınavlar çok büyük problem çünkü ortak sınavlarda 2 haftaya yayılıyor, bir taraftan ders işlemek zorundasın bir taraftan çocuk ders çalıştığı için senin dersinden hiçbir şey anlamıyor zaten dinlemiyor gözüküyor. ... ortak sınavlar sıkıntılı çünkü evet o yüzden kesinlikle sınav haftası ortamı olması lazım öğrenci sınavı olduğu zaman sadece sınavın dersine bakıyor sen ne öğretirsen öğret tekrar bile etmiyor. Ödevi de yapmıyor”, Ö5: “... ortak sınav hem konuların işlenmesini engelliyor hem de mesela öncesinde bazı aksaklıklar oluyor her sınıfta eşit düzeyde konuları götüremiyorum bunda eksiklikler oluyor ama ortak sınav olduğu için konuların belli bir düzeye gelmiş olması gerekiyor”, Ö6: “Kesinlikle engel oluyor. Bizim okulda ortak sınav 2 hafta sürüyor bu da 9larda 12 saatlik dersin diğer sınıflarda 6 saatlik dersimin boşa gitmesine sebep oluyor. Kesinlikle öğretim programına büyük bir engel oluşturuyor”, Ö7: “Biliyorsunuz ki ortak sınav olduğu zaman siz o gün ders işleyemiyorsunuz çünkü sınav yapılıyor. Buna belki başka bir şekilde çözüm bulunabilir. Ortak sınavlar haricinde belki her öğretmen kendisini... yani bunun aslında artıları ve eksileri fazla ...”, Ö10: “Ortak sınav var bizde de var. Ortak sınavlar kesinlikle ders işlenişini engelliyor. Bir de ortak sınavlar yıllık planlar hazırlandıktan sonra hani dönem başladıktan sonra oluşturuluyor” ve Ö11: “Ortak sınav yapıyoruz maalesef. Ortak sınav ders işlenişini engelliyor, ben ortak sınava karşıyım. Çünkü biz zümre olarak 3 kişiyiz okulda. Herkesin farklı bir tarzı var. Herkesin anlatış şekli farklı. Değiştiği noktalar farklı. Yani dengeyi tutturmak çok zor. Onun dışında yazılının hazırlanması da sıkıntılı oluyor” buradan da anlaşıldığı gibi öğretmenlerin daha fazlası ortak sınavı bir problem olarak görmekte ve ortak sınavların zaman alması, öğrencilerin seviyesinin farklılığı gibi birçok sorun sıralamaktadırlar.

Ancak bazı öğretmenler ortak sınavın faydalı olduğunu; Ö8: “... ortak sınavlardan ben daha memnunum. Şöyle ki tüm sınıflarda aynı düzeyde gitmek zorunda kalıyoruz. Tüm sınıflara sorduğumuz ağırlıklar aynı şekilde. Yani öğrencinin bize karşı bir şikayeti olmuyor ortak sınavda. Şuna öyle sordunuz öbürüne şöyle sordunuz şeklinde. Böyle şeylerimiz olmuyor. Çünkü hepsiyle de aynı konuları işleyip aynı ağırlıklarla gidiyoruz. Zaten benim sınavlarımın hepsinde şöyle tüm sınav çeşitlerini bir sınava koyuyorum. Tek test ya da tek boşluk doldurma, tek doğru yanlış öyle bir şeyimiz yok. Çocuklarla o yüzden bir sıkıntı yaşamıyoruz”, Ö9: “Avantajlı olduğunu düşünüyorum. Zaten hani okulun seviyesi genel olarak sınıflar arasında çok fark olmadığı için doğru bir uygulama olduğunu düşünüyorum” ve Ö4: “Yok o konuda bir sıkıntımız yok. Ders işlememe engel değil” diyerek daha çok eşit seviyede sınav yapma gibi faydaları olduğunu ifade etmektedirler.

Sonuç ve Tartışma

On üç İngilizce öğretmeniyle lise İngilizce dersi öğretim programları hakkında yapılan yarı yapılandırılmış görüşme sonucunda farklı temalar ve alt kodlar ortaya çıkmıştır.

Öğretim programı temasında öğretim programı kapsamına ilişkin ifade edilen görüşlerden anlaşıldığı üzere öğretmenler, öğretim programı kapsamının gramer ağırlıklı olduğunu, öğrenci seviyesine uygun olmadığını, son yıllarda okuma, yazma,

dinleme konuşma gibi dört beceriye dikkat edildiğini ancak burada da dinleme metinlerinin öğrenciyi aktif kılmadığını ve ülkemizdeki üniversiteye giriş sınavlarının olduğunu düşünmektedirler. Öğretim programı kazanımlarına ilişkin ise lise İngilizce öğretmenleri kazanım dağılımlarının normal olduğunu ancak dört farklı becerinin öğretimi konusunda başarılı olunamadığını ifade etmişlerdir. Merter, Kartal, ve Çağlar (2012) İngilizce öğretmenlerinin ortaöğretim İngilizce dersi yeni öğretim programına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik çalışmalarında; öğretmenlere göre kazanımlar ile içerik ilişkisi kurulamamış, kazanımları ölçmeye uygun ölçme-değerlendirme teknikleri belirlenememiş ve kazanımların kendi içerisinde de bir tutarlılık olmadığı belirlenmiştir. Yine Alkan ve Arslan'ın (2014) ilköğretim ikinci sınıf İngilizce öğretim programı hakkında yaptıkları çalışmada, İngilizce öğretmenleri öğretim programı kazanımlarının ulaşılabilirliğiyle ilgili olumlu görüşler dile getirmişlerdir. Buradan İngilizce öğretim programı kazanımlarının ulaşılabilirlik açısından ilköğretim ve lisede farklılık gösterebileceği ya da öğretmenlerin içinde bulundukları şartların, öğretim programını yorumlayış ve uygulamalarının okul seviyesine göre değişebileceği sonucu çıkarılabilir.

Kılavuz kitaplar konusu ile ilgili, Milli Eğitim Bakanlığının hazırladığı kılavuz kitapların temelde planlama ve sınıf defterine yazılacak konuyu belirlemek için kullanıldığı ifade edilmekte olup, asıl amacı olan öğretim sürecinde rehber olarak etkili şekilde kullanıldığı söylenemez. Program için öneriler konusunda ise öğretmenler programın gramer konularından ziyade dört temel beceriye yönelik olmasını önermişler, özellikle konuşma becerisinin önemli olduğunu ve program konusunda Mili Eğitimin öğretmenlere görüşlerini sormadığını ifade etmişlerdir. Cihan ve Gürten (2013) 5. sınıf İngilizce dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri ile ilgili yaptıkları çalışmada öğretmenlerin program hakkında daha ayrıntılı bilgi sahibi olmaları sağlanarak programla ilgili sorun alanlarının azaltılabileceğini vurgulamışlardır.

Öğretmen gelişimi temasının öğretim programını inceleme konusuyla ilişkili olarak öğretmenler, öğretim programını kullananlar veya elinde bulunduranlar diğer bir ifade ile inceleyenler de sadece yıllık plan yapma gibi zamanlarda, bazen kullandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin program kapsamı veya kazanımların tür veya baskına yönelik derinlemesine bir incelemesi veya kullanımı olmadığı anlaşılmaktadır. Bunun yanında öğretim programlarının elde kullanılan ders kitaplarına uymadığını belirten görüşler de mevcuttur. Buna benzer bir sonuç Alkan ve Arslan (2014)'ın çalışmasında katılımcıların Milli Eğitim Bakanlığı'nın okullara gönderdiği ders kitaplarının, programın genel hedefleri ile uyumlu olmadığını ifade ettikleri görülmektedir. Yine Büyükduman'ın (2005) araştırmasına göre de ilköğretim birinci kademe İngilizce ders kitabı, programın amaçlarıyla tutarlı değildir. Yapılan çalışmalardan anlaşıldığı üzere hem ortaöğretimde hem ilköğretimde ders kitaplarının öğretim programın amaçlarıyla tutarsızlık gösterdiği sonucuna varılmıştır. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı internet sayfasını kullanma konusuyla ilgili görüşlere bakıldığında öğret-

menlerin bu sayfayı genelde kullanmadıkları, kullananların da sadece plan yaparken baktıkları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte öğretmenler Mili Eğitim Bakanlığının dokümanları arsında gerekli dinleme ve video kaynakları olursa bu sayfayı kullanabileceklerini ifade etmişlerdir. Hizmet öncesi eğitime ilişkin olarak öğretmenler, öğretim programlarıyla ilgili hizmet öncesinde aldıkları eğitimin sınırlı olduğunu ifade etmişlerdir. Hizmet içi eğitim konusunda ise bazı öğretmenler herhangi bir hizmet içi eğitim almadıklarını belirtmiştir. Öğretmenlerden bir kısmı ise öğretmen olarak atandıktan sonra seminer veya hizmet içi eğitim aldıklarını ifade etmişlerdir. Ancak bunların öğretim yöntem ve teknikleriyle ilgili olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuç öğretmenlerin öğretim programları hakkında yeterince bilgilendirilmediklerini ve bu konuyla ilgili yeterince hizmet içi kurslar düzenlenmediğini göstermektedir. Bu alanda yapılan benzer çalışmalarda öğretmenlerin program konusunda yeterince bilgilendirilmedikleri, programın öğretmenlere tanıtılmadığı ve programı yerine getirmedeki yetersizliğin sebebinin belki de bu durumdan kaynaklandığı sonucuna varılmıştır (Alkan ve Arslan, 2014; Cihan ve Gürlen, 2013; Topkaya ve Küçük, 2010). Yine Çakır (2013) mesleki gelişim etkinliklerinin İngilizce öğretmenlerine olan katkısı adlı çalışmada İngilizce öğretimi ile ilgili teknoloji kullanımı konusunda öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri ile ilgili çalışmaların yapılması ve öğretmenin derste öğretim yöntemi, materyal, teknik gibi konuları gözden geçirmesi gerektiği konusunu vurgulamıştır.

Yönetici desteği konusuyla ilgili görüşlere bakıldığında öğretmenlerden bazıları destek alamadıklarını, destek aldığını bildiren beş öğretmenin de destek olarak okul idarecilerinin eğitim ortamında kullanılan teknolojik araç-gereçlerle ilgili konularda yardımcı olduğunu, öğrenci başarılarıyla ilgilenmelerini gördüklerini ve müfettişlerin tavsiyelerde bulunduklarını ifade etmişlerdir. Fakat öğretmenlerin okul veya Milli Eğitim Müdürlükleri'nde herhangi bir yönetici veya uzmandan öğretim programlarıyla ilgili doğrudan bir destek almadıkları belirtilmektedir.

Üçüncü tema olan öğretim sürecinin ders işleme konusunda öğretmenler akıllı tahta ve video gibi araçlarla sunu yaparak, öğrencilere kalem ve kartonlarla poster uygulaması yaptırarak, duvarlara değişik panolar yaparak ve kitap okutma, konuşma yaptırma gibi farklı etkinliklerle ve daha çok gramer ağırlıklı derslerini işlediklerini ifade etmişlerdir. Öğretim sürecinin ders saati-süre konusuyla ilgili görüş bildiren öğretmenler Anadolu liselerinde öğretim için ders saati süresinin yettiğini, ancak meslek liselerinde öğrenci ilgisi ve saat azaldığından ve özellikle de 11. sınıftan sonra sınav kaygısı ve ilgilerinin azalması nedeniyle tam istenildiği gibi öğretim yapmaya sürenin yetmediğini belirtmektedirler. Bağçeci'nin (2004) ortaöğretim kurumlarında İngilizce öğretimine ilişkin öğrenci tutumlarını araştırdığı çalışmasında klasik liselerde öğrencilerin İngilizce dersine karşı ilgilerinin daha az olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlara göre İngilizce ders saatinin okul türü fark etmeden hepsinde eşit ve dil öğretimi için yeterli olması gerektiği sonucuna varılabilir. Öğretim yöntemleri konusundaki görüşlerden yabancı dil öğretiminde pek farklı öğretim yöntemlerinin kullanılmadığı,

genelde tüm öğretmenlerin kullandığı soru cevap, anlatım ve kitaba dayalı anlatım (sunu) gibi bilinen yöntemleri İngilizce öğretmenlerinin de kullandıkları görülmektedir. Materyal kullanımı konusunda görüş bildiren öğretmenlerin ifadelerinden anlaşıldığı gibi, materyal olarak en çok tahta, akıllı tahta, ders kitabı kullanıldığı anlaşılmaktadır. DYNED uygulaması ile ilgili ifadelere bakıldığında öğretmenlerin uygulamayı zorunlu oldukları için yaptıkları, bu uygulamanın etkili bir şekilde kullanılması için laboratuvarın veya öğrencilerin kişisel bilgisayarlarının olması gerektiği anlaşılmaktadır. Buna ek olarak zaman açısından da öğretmenlerin sorun yaşadığı ifade edilmektedir.

Dördüncü tema olan sorun ve çözümler temasında ise; yaşanan sorunlara ilişkin öğretmenler; ders kitaplarının yetersiz olduğunu, dört temel becerinin (okuma, yazma, konuşma, dinleme) öğretim sürecinde pek dikkate alınmadığını daha çok gramer konuları dikkate alınarak öğretim sürecinin sürdürüldüğünü belirtmişlerdir. Ayrıca kalabalık sınıflar gibi etkenlerden dolayı farklı öğretim etkinlikleri yapılmayıp daha çok akıllı tahtayla ve geleneksel şekilde öğretim sürecinin sürdürüldüğünü ifade etmişlerdir. Büyükduman'a (2005) göre de öğretim programındaki yöntem ve teknikleri uygulayabilmek için sınıflar fazlasıyla kalabalıktır. Bol etkinlik gerektiren yabancı dil öğretimi için sınıfların kalabalık olduğu yapılan araştırmalardan anlaşılmaktadır. Sınıf öğrenci sayısı yabancı dil öğretimi için üzerinde durulması gereken başlıca konulardandır.

Çözüm önerileri ile ilgili öğretmen görüşlerinde; başarılı İngilizce öğretimi için kitapların niteliğinin artırılmasını, öğrencinin ihtiyacına göre ve onun ilgisini çekecek şekilde eğitim verilmesini, konuşma eğitimine önem verilmesini ve kalabalık sınıf sorunun çözülmesine işaret etmişlerdir.

Son olarak değerlendirme temasında; yine öğretmen ifadelerinden değerlendirmeye ilişkin lise öğrencilerinin özellikle on birinci sınıftan sonra üniversite sınavına hazırlandıkları için İngilizce dersine gereken önemi vermedikleri anlaşılmaktadır. Benzer şekilde Kumandaş ve Kutlu (2014) araştırmalarında öğrencilerin sınava hazırlık amacıyla sosyal etkinliklere daha az zaman ayırdıkları, okul derslerine olan ilgilerinin azaldığı, aileleriyle ve arkadaşlarıyla kurdukları iletişimin olumsuz etkilendiği ve zamanlarının çoğunu ders çalışarak veya test çözerek geçirdiklerini tespit etmişlerdir.

Öğretmenlerin değerlendirme olarak daha çok yazılı sınavı tercih ettikleri görülmektedir. Büyükduman'ın (2005) ilköğretim İngilizce öğretmenleriyle yaptığı çalışmasında öğretmenler programda yer alan dört becerinin de değerlendirilmesinin mümkün olduğunu ancak, öğretmenlere göre, bu becerileri birlikte değerlendirmenin mümkün olmadığını dile getirmişlerdir. Ortak sınav konusunda; öğretmenlerin çoğunun ortak sınavı bir problem olarak görmekte olduğu ve zaman sıkıntısı ve seviye farklılıkları gibi birçok sorun yaşandığı ifade edilmiştir. Ancak bazı öğretmenlerin de ortak sınavı faydalı bulduğunu belirtmişlerdir.

Sonuç olarak öğretmenler farklı sebeplerden dolayı yabancı dil öğretiminde istenilen başarıyı yakalayamamaktadırlar. Elde edilen sonuçlara bağlı olarak; öğretmenlere öğretim programı hakkında daha çok ve etkili olarak bilgilendirilmelerin yapılması sağlanmalıdır. Kazanımlar, ders saati ve öğrenci hazır bulunuşluğuna göre düzenlenmeli, ders kitabı konusunda öğretmenlere esneklik sunulmalı, dil öğretiminin yapılacağı sınıflarda sınıf mevcudu azaltılmalı veya bu dersler esnasında öğrenciler sayıya göre gruplara ayrılabilir. Öğretim programında mevcut olan kazanımlarla ilgili dört temel dil becerisini kazandırabilmek için gerekli materyaller öğretmene sunulmalı, DYNED ve benzeri öğretim teknolojileriyle öğrenciye daha çok uygulama yapılabilmesi için öğrencilere farklı ortamlardan ulaşabilecekleri alt yapısı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan veya desteklenen Eğitim Bilişim Ağı (EBA) gibi uygulamalar artırılmalıdır.

Kaynakça

- Alkan, M.F ve Arslan, M.(2014). İkinci sınıf İngilizce öğretim programının değerlendirilmesi, *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 4(7), 87-99.
- Bahçeci, B. (2004). Ortaöğretim kurumlarında İngilizce öğretimine ilişkin öğrenci tutumları (Gaziantep ili örneği). *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9 Temmuz 2004, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, MALATYA, (Kongre CD'si, sayfa: 1-9).
- Balay, R. (2004). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 61-82.
- Büyükduman, F. İ. (2005). İlköğretim okulları İngilizce öğretmenlerinin birinci kademe İngilizce öğretim programlarına ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:28, 55-64.
- Cihan, T ve Gürten, E. (2013). İlköğretim 5. sınıf İngilizce dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (1), 131-146.
- Çakır, İ. (2013). Mesleki gelişim etkinliklerinin İngilizce öğretmenlerine olan katkısı, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel Sayı, 122-130.
- Çelebi, D. (2006). Türkiye’de anadili eğitimi ve yabancı dil eğitimi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 285-307.
- dağlı, a. (2007). Küreselleşme karşısında Türk eğitim sistemi, *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 1-13.
- Demir, Y. ve Yavuz, M. (2014). Finlandiya, Japonya, Kore, Çin (Şangay) ve Türkiye’deki İngilizce dersi öğretim programlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi, *Mediterranean Journal of Humanitie*, 4 (1), 115-128.
- Demirtaş, Z. ve Erdem, S. (2015). 5. sınıf İngilizce dersi öğretim programı: güncellenen programın bir önceki programla karşılaştırılması ve programa ilişkin öğretmen görüşleri, *Sakarya University Journal of Education*, 5 (2), 55-80.

- Doğan, A. (2008) Lise öğrencilerinin İngilizce öğrenimlerini etkileyen yabancı dil kaygısı, *Ankara Üniversitesi, Dil Dergisi, Sayı: 139*, 48-67.
- Eküş, B. ve Babayihit, Ö. (2013). İlkokul 2. sınıftan itibaren yabancı dil eğitimi verilmesine ilişkin sınıf ve İngilizce öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi, *Researcher: Social Science Studies*, 1(1), 40-49. Online: http://rsstudies.com/Makaleler/1149393832_40-49.pdf, (Erişim: 22.02.2017).
- Erişkon, C. B. (2004). Küreselleşme ve Avrupa birliği yabancı dil eğitim politikaları ışığında 2000'li yıllarda Türkiye'de yabancı dil ve yabancı dil öğretmeni yetiştirme politikalarına bir bakış, *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 273-282.
- Eser, E. (2014). Küreselleşme süreci ve eğitime etkisi, *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (2), 211-224.
- Güneş, F. (2011). Dil öğretim yaklaşımları ve Türkçe öğretimindeki uygulamalar, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 8(15), 123-148.
- Hamamcı, Z. (2013). Yabancı dil eğitimi tarihçesinde yöntem incelemesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 66-70.
- Kumandaş, H. ve Kutlu. Ö.(2014). Yükseköğretime öğrenci seçmede ve yerleştirmede kullanılan sınavların oluşturduğu risk faktörlerinin okul başarısı üzerindeki etkileri, *Türk Psikoloji Dergisi*, 29 (74), 15-31.
- Merter, F.; Kartal, Ş. ve Çağlar, İ. (2012). Ortaöğretim İngilizce dersi yeni öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 43-58.
- Miles, M. B. & Huberman, M. (1994). *Qualitative Data Analysis: A Sourcebook of New Methods*. 2d Edition. Beverly Hills, CA: Sage Publications.
- Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (2014). İlkokul 4. sınıf İngilizce dersi ek öğretim materyali, Online: <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ilkokul-4-sinif-ingilizce-der-si-ek-ogretim-materyali/icerik/231>, (Erişim: 04.11.2014).
- Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (2014). Ortaöğretim İngilizce öğretim programı, Online: <http://ttkb.meb.gov.tr/www/duyurular/kategori/2> (Erişim: 12.12.2015).
- Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2006). İlköğretim İngilizce dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) öğretim programı, Online: <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72>, (Erişim: 20.09.2014).
- Özkan, H.H. (2009). Bilgi toplumu eğitim programları, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2 (10), 113-132.
- Şahin, Y. (2009). Yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını olumsuz yönde etkileyen unsurlar, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13 (1), 149-158.
- Tezcan, M. (2002). Küreselleşmenin eğitim boyutu, *Eğitim Araştırmaları* 6, 56-60.

- Topkaya, E. Z. ve Küçük, Ö. (2010). An evaluation of the 4th and 5th grade english language teaching program. *İlköğretim Online*, 9, 52-65.
- Varış, F. (1976). Eğitimde Program Geliştirme: Teori ve Teknikler. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Ek:1- Görüşme Formu:

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın amacı: Bu çalışmada; Amaç lise İngilizce öğretmenlerin uygulanmakta olan İngilizce öğretim programlarına ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Görüşme yeri: Tarih-saat: Görüşülen kişi:.....

Yönerge:Bu araştırma sonucunda İngilizce öğretmenlerinin öğretim programları konusundaki görüş ve önerileri belirlenecektir.

- Öğretmenlerin görüşme sürecinde ifade ettikleri bilgilerin tümü gizli tutulacak. İsimler ve kişiye ait bilgiler araştırma kapsamında hiçbir şekilde kullanılmayacaktır.
- Görüşmeye başlamadan önce, söylemek veya sormak istediğiniz, herhangi bir konu var mı? Görüşmeyi kaydetmeme izin veriyor musunuz?
- Görüşme süresinin yaklaşık yarım saat süreceğini düşünüyorum, izninizle görüşmeye başlayabilir miyiz?

Fevzi DURSUN. Sevgi BEKTAŞ BEDİR ve Esra ÖNKUZU GÜLCÜ

GÖRÜŞME SORULARI

Soru 1. İngilizce öğretmeni olarak lise seviyesi öğretim programları ile ilgili düşünceleriniz nasıldır?

- a- Öğretim programı kapsamı-konuları yeterli mi- yoksa az mı-çok mu?
- b- Öğretim sürecinde dersleri işlerken hangi yöntem-teknikleri kullanmaktasınız?
- c- Öğretim sürecinde kullandığınız araç gereç veya materyaller nelerdir?

d-Öğretim programları hakkında okul yöneticileri veya herhangi bir Milli Eğitim yetkilisi ile bilgi alış verişiniz oldu mu?

Soru 2. Öğretim programlarından nasıl faydalaniyorsunuz?

a-Kılavuz kitapları var mı, güncel mi?

b-Öğretim programı elinizde mevcut mu?

c-MEB Talim Terbiye Başkanlığın internet sayfasından nasıl faydalaniyorsunuz?

Soru 3. Şu an uygulamada olan öğretim programı hakkında neler düşünüyorsunuz?

a-En son kabul edilen programı inceldiniz mi?

b- Şu anda uygulanmakta olan program hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Soru 4. Öğretim programları ilişkin bilgileriniz nasıldır?

a-Hizmet öncesinde öğretim programları ile ilgili hangi eğitimleri aldınız?

b-Öğretmen olduktan sonra kendi alanınızla ilgili öğretim programları konusunda herhangi bir eğitim aldınız mı kapsamı nasıldı?

Soru 5. Öğretim programı konuları, kapsamı ve kazanımları konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

a-Programdaki kazanımların konulara ve kazanım türleri açısından dağılımını nasıl buluyorsunuz?

b-Öğretim programındaki kazanım ve konuların öğretime haftalık ders saati yetmekte midir?.

Soru 6. Öğretim programını uygulanmasında ne gibi sorunlar yaşıyorsunuz?

a-Öğretim programında çıkartılmasını eklenmesini istediğiniz kazanım veya konular var mı?

b- Öğretim programını uygularken karşılaştığınız en önemli sorunlar nelerdir?